

**REPUBLIKA HRVATSKA
ISTARSKA ŽUPANIJA
ŽUPAN**

KLASA: 501-01/12-01/01
URBROJ: 2163/1-01/8-12-2
Pula, 18. travnja 2012.

**SKUPŠTINA ISTARSKE ŽUPANIJE
N/r. predsjednika Dino Kozlevac
Dršćevka 3
52 000 PAZIN**

**PREDMET: Odluka o prihvaćanju Izvješća o provedbi Operativnog plana aktivnosti
Plana za zdravlje Istarske županije za 2011. godinu**

Temeljem odredbi članka 65. Statuta Istarske županije (Službene novine Istarske županije br. 10/09) Župan Istarske županije dana 18. travnja 2012. godine donosi

ZAKLJUČAK

1. Prihvaća se nacrt i utvrđuje prijedlog Odluke o prihvaćanju Izvješća o provedbi Operativnog plana aktivnosti Plana za zdravlje Istarske županije za 2011. godinu.
2. Prijedlog akta iz točke 1. ovoga Zaključka dostavlja se Županijskoj skupštini Istarske županije na razmatranje i usvajanje.
3. Za izvjestiteljicu po točki 1., a vezano za točku 2. ovog određuje se pročelnica Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije, Sonja Grozić-Živolić.
4. Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

**ŽUPAN
Ivan Jakovčić**

Na temelju odredbe članka 43. točka 28. Statuta Istarske županije (Službene novine Istarske županije br. 10/09) i smjernica Plana za zdravlje Istarske županije 2011.-2013. godine Županijska skupština Istarske županije na sjednici održanoj dana _____, donosi

O D L U K U

1. Prihvaća se Izvešće o provedbi Operativnog plana aktivnosti Plana za zdravlje Istarske županije za 2011. godinu te isto čini sastavni dio ove Odluke.
2. Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u Službenim novinama Istarske županije.

Klasa:
Urbroj:
Pazin,

REPUBLIKA HRVATSKA
ISTARSKA ŽUPANIJA
ŽUPANIJSKA SKUPŠTINA

Predsjednik:
Dino Kozlevac

Dostaviti:

1. Župan Istarske županije
2. Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije
3. Pismohrana, ovdje

O B R A Z L O Ž E N J E

I. PRAVNI TEMELJ ZA DONOŠENJE ODLUKE

U članku 43. točka 28. Statuta Istarske županije propisano je da Skupština Istarske županije razmatra i druga pitanja od interesa za predstavničko tijelo Istarske županije.

U Planu za zdravlje Istarske županije 2011. – 2013. godine (uvodni dio) je definirano da će se donositi godišnje operativne razrade aktivnosti Plana koje će sadržavati ciljeve iz *Plana zdravstvene zaštite IŽ* i one iz *Plana promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti IŽ* te da će se Izvješća o realizaciji operativnih planova također donositi na godišnjoj razini.

II. OCJENA STANJA I RAZLOZI ZA DONOŠENJE ODLUKE

Strateški *Plan za zdravlje Istarske županije 2011.-2013. godine* definira trogodišnju županijsku zdravstvenu politiku. Kako bi se ista ostvarivala sukladno postavljenim ciljevima i smjernicama neophodno je stratešku razinu planiranja konkretizirati u vidu godišnjih Operativnih planova aktivnosti, te u vidu Izvješća o provedbi istih.

Izvješće o provedbi *Operativnog plana aktivnosti Plana za zdravlje Istarske županije za 2011. godinu* sastoji se od četiri dijela: uvodnog dijela koji obuhvaća stvaranje preduvjeta za realizaciju Operativnog plana aktivnosti za 2011. godinu; izvješća o provedbi *Operativnog plana aktivnosti Plana promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije za 2011. godinu* – opći dio i županijski prioriteti (rano otkrivanje raka dojke, prevencija kardiovaskularnih bolesti, prevencija i liječenje ovisnosti, socio-zdravstvena zaštita starijih osoba i zaštita izvorišta vode za piće); te izvješća o provedbi *Operativnog plana aktivnosti Plana zdravstvene zaštite Istarske županije za 2011. godinu*. U svakom dijelu istaknute su realizirane aktivnosti i očitovanja na postavljene ciljeve, te financijski aspekti.

Na kraju dokumenta je nadodan i prilog (Izvješća voditelja radnih grupa o provedenim aktivnostima – po prioritetima).

Slijedom iznesenog predlaže se prihvaćanje Izvješća o provedbi Operativnog plana aktivnosti Plana za zdravlje Istarske županije za 2011. godinu.

III. TEKST PRIJEDLOGA ODLUKE

Tekst prijedloga odluke sastavni je dio ovoga obrazloženja.

**zdrava istra
istria sana**

PLAN ZA ZDRAVLJE ISTARSKE ŽUPANIJE

IZVJEŠĆE OPERATIVNOG PLANA AKTIVNOSTI
ZA 2011. GODINU

Ožujak, 2012.

SADRŽAJ

1.	Uvodni dio - preduvjeti za realizaciju Operativnog plana aktivnosti za 2011. godinu	2
2.	Provedba Operativnog plana aktivnosti Plana promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije za 2011. godinu – opći dio	4
2.1	Usklađenost rada zdravstvenih djelatnosti s obvezama iz Programa mjera promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Plana za zdravlje Istarske županije	4
2.2	Suradnja s jedinicama lokalne samouprave i lokalnom zajednicom	5
2.3	Osiguravanje potpore javnosti i politike za provedbu Plana za promicanje zdravlja, prevenciju i rano otkrivanje bolesti	7
2.4	Financijski pokazatelji izvršenja Plana promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti IŽ za 2011. godinu po prioritetima (ukupno)	8
2.5	Najznačajnija dostignuća u provedbi Plana u 2011. godini po prioritetima	9
3.	Provedba Operativnog plana aktivnosti Plana promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije za 2011. godinu – županijski prioriteti	14
3.1	Rano otkrivanje raka dojke – provedba plana	14
3.2	Prevenција kardiovaskularnih bolesti – provedba plana	21
3.3	Prevenција i liječenje ovisnosti i poremećaja u ponašanju djece i mladih – provedba plana	27
3.4	Unaprjeđenje socio-zdravstvene zaštite starijih osoba – provedba plana	35
3.5	Unaprjeđenje kakvoće voda – provedba plana	43
4.	Provedba Operativnog plana aktivnosti Plana zdravstvene zaštite Istarske županije za 2011. godinu	53
4.1	Prijave na natječaje za nove izvore financiranja	53
4.2	Osnivanje Zavoda za hitnu medicinu Istarske županije po uputama iz MZSS i važećim zakonskim odredbama	53
4.3	Popunjavanje mreže javne zdravstvene službe putem koncesija	54
4.4	Razvoj palijativne skrbi	54
4.5	Analiza problema vezanih uz manjak zdravstvenih kadrova ili njihove odgovarajuće izobrazbe	55
	Prilog (Izvešće voditelja radnih grupa o provedenim aktivnostima iz Plana za zdravlje Istarske županije u 2011. godini)	56

1. UVODNI DIO - PREDUVJETI ZA REALIZACIJU OPERATIVNOG PLANA AKTIVNOSTI ZA 2011. GODINU

Glavni cilj ovog uvodnog dijela Operativnog plana aktivnosti za 2011. godinu bio je *Stvoriti neophodne preduvjete za planiranje zdravstvene zaštite na županijskoj razini određene Zakonom o zdravstvenoj zaštiti; definirati rad ključnih aktera pri implementaciji Plana za zdravlje IŽ.*

Naime, tijekom 2011. godine došlo je do značajnih promjena u planiranju za zdravlje u Istarskoj županiji. Na temelju obveza iz Zakona o zdravstvenoj zaštiti (NN 150/2008) konstituiran je Savjet za zdravlje IŽ, te su izrađeni Plan zdravstvene zaštite IŽ i trogodišnji Plan promicanja zdravlja, prevencije te ranog otkrivanja bolesti IŽ. To su bili neophodni preduvjete za realizaciju OPA 2011.

- 1) Županijska skupština Istarske županije je 21. veljače 2011. godine imenovala članove Savjeta za zdravlje Istarske županije. Savjet za zdravlje Istarske županije kao samostalno savjetodavno tijelo stručnjaka iz područja zdravstvene zaštite te predstavnika interesnih skupina u skrbi za zdravlje daje mišljenje na prijedlog plana zdravstvene zaštite za područje Istarske županije; predlaže mjere za ostvarivanje dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite u Istarskoj županiji; sudjeluje u planiranju i evaluaciji zdravstvene zaštite na području Istarske županije; te usmjerava zdravstvenu politiku i planira zdravstvenu zaštitu u cilju osiguravanja uvjeta za zaštitu, očuvanje i poboljšanje zdravlja stanovnika Istarske županije. Prijedlozi i preporuke Savjeta za zdravlje Istarske županije koriste se za kreiranje strateških dokumenata županijske zdravstvene politike i ostvarivanja prava, obveza, zadaća i ciljeva na području zdravstvene zaštite za koje je nadležna i zainteresirana Istarska županija. Savjet za zdravlje Istarske županije u realizaciji svog djelokruga rada usko surađuje s Timom za zdravlje Istarske županije. Imenovani članovi Savjeta za zdravlje 2011-2013. godine jesu: Viviana Benussi (predsjednica), Nino Basanić, Eda Klapčić, Ivica Mikulčić, Valter Flego, Emil Daus, Marino Derossi, Krešimir Šarić, Loredana Labinac Peteh, Slobodan Kapor, Lems Jerin, Ljubomira Radolović, Katica Andrišić, Borivoj Čukac i Ante Ivančić.
- 2) Na prvoj sjednici Savjeta za zdravlje IŽ 20. travnja 2011. godine usvojen je Poslovnik o radu Savjeta za zdravlje.

- 3) U suradnji UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ, članova Tima za zdravlje IŽ i članova Savjeta za zdravlje IŽ izrađeni su Plan zdravstvene zaštite IŽ, te jednogodišnji i trogodišnji Planovi promicanja zdravlja, prevencije te ranog otkrivanja bolesti IŽ. Odlučeno je da oni budu objedinjeni u jedinstveni dokument - Plan za zdravlje IŽ 2011. – 2013. godine, koji je usvojen od strane Županijske skupštine 18.07.2011. godine.
- 4) Tijekom 2011. godine održana su 3 sastanka Savjeta za zdravlje IŽ i 21 sastanak Tima za zdravlje IŽ. Savjet i Tim su započeli međusobnu suradnju u radu na zajedničkom sastanku održanom 25. svibnja 2011. godine.

- 5) Održavanje sastanaka radnih grupa po prioritetima

Po svakom pojedinom županijskom prioritetu djeluju radne grupe čije osnovne aktivnosti predstavljaju preduvjet za ostvarivanje ciljeva tog prioriteta. Time se osiguravaju uvjeti za razvoj i stalno unaprjeđenje planiranja za zdravlje u skladu sa zakonskim obvezama, ali i izabranim prioritetima. U sklopu prioriteta prevencije KVB formirana je *Radna grupa za osnivanje centra za prevenciju kardiovaskularnih bolesti* u našoj županiji. U sklopu prioriteta ranog otkrivanja raka dojke, djeluju dvije radne grupe: *Povjerenstvo za preventivnu mamografiju* (jedan sastanak) i *TQM tim za dijagnostiku i liječenje raka dojke* (tri sastanka). U prioritetu socio-

zdravstvene skrbi za stare djeluju dvije radne grupe: *Zdravstvena njega u kući* (jedan sastanak), te *Radna grupa za izradu kriterija za prioritetni smještaj u dom socijalne skrbi za starije osobe* (pet sastanka). U prioritetu unapređenje kakvoće vode aktivna je *Radna grupa za unaprjeđenje sustava zbrinjavanja krutog i tekućeg otpada*. Grupa se redovito po potrebi sastaje. U prioritetu prevencije i suzbijanja ovisnosti i poremećaja u ponašanju djece i mladih djeluju dvije radne skupine: *Povjerenstvo za školski preventivni program IŽ* i *Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe opojnih droga*. Tijekom 2011. godine, članovi ovog drugog povjerenstva sastali su se dva puta. Detaljnije izvješće vidi u prilogu na strani 57.

6) Tijekom 2011. godine članovi Županijskog Tima i suradnici sudjelovali su na slijedećim stručnim savjetovanjima/edukacijama:

- lipanj-srpanj 2011. u okviru Motovunske ljetne škole unaprjeđenja zdravlja na radionicama za članove/ice Zdravih gradova i županija po temama *Proaktivni pristup smanjivanju nejednakosti u zdravlju – istraživanje potreba jedno-roditeljskih obitelji; Planovi za zdravlje i planovi zdravstvene zaštite, Volonteri u radu s socijalno osjetljivim skupinama te Intelligence u zdravstvu i strateško odlučivanje* (informatizacija zdravstvenog sustava)
- listopad 2011. na poslovnom sastanku Hrvatske mreže zdravih gradova/županija koji je održan na Rabu; centralna tema poslovnog sastanka bila je mentalno zdravlje te su uz prezentaciju Nacionalne strategije skrbi o duševnom zdravlju i aktivnostima Europske komisije, prikazani modeli dobre prakse koji se u provode u zajednici
- listopad 2011. u Mariji Bistrici na stručnom savjetovanju pod nazivom *Obaveze i aktivnosti županija u zdravstvu*; naglasak stručnog savjetovanja bio je na obvezama županija vezanih uz reformu hitne medicinske službe i osnivanje centara obiteljske medicine; informaciju o procesu reforme prezentirala je ravnateljica Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu, a svoje očitovanje o zakonskoj obvezi rada obiteljskih liječnika u centrima obiteljske medicine iznijeli su predstavnici Povjerenstva za primarnu zdravstvenu zaštitu Hrvatske liječničke komore.

2. PROVEDBA OPERATIVNOG PLANA AKTIVNOSTI **PLANA PROMICANJA** ZDRAVLJA, PREVENCIJE I RANOG OTKRIVANJA BOLESTI ISTARSKE ŽUPANIJE ZA 2011. GODINU – **OPĆI DIO**

Opći ciljevi na području promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije za 2011. godinu bili su:

- 2.1 Ispitati realno stanje rada zdravstvenih djelatnosti na području promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti; te odrediti usklađenost postojeće situacije s *Programom mjera promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti IŽ iz Plana za zdravlje*
- 2.2 Organizirati i povećati broj partnera i suradnika na provedbi Plana za zdravlje, te poticati njihovu međusobnu suradnju sa svrhom omogućavanja kvalitetnijeg promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti ciljanim skupinama i osiguranja bolje teritorijalne dostupnosti provedbe Plana po cijeloj Istarskoj županiji
- 2.3 Osigurati potporu javnosti i politike za provedbu Plana, uz zadržavanje stručnih stavova i načela; te smanjivati nedostatka njihovog znanja iz područja promicanja zdravlja i prevencije bolesti

2.1 USKLAĐENOST RADA ZDRAVSTVENIH DJELATNOSTI S OBVEZAMA IZ PROGRAMA MJERA PROMICANJA ZDRAVLJA, PREVENCIJE I RANOG OTKRIVANJA BOLESTI PLANA ZA ZDRAVLJE ISTARSKE ŽUPANIJE

- 1) Izrađeni su prijedlozi upitnika za ispitivanje usklađenosti rada na terenu s *Programom mjera promocije zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti IŽ za liječnike obiteljske medicine kao šablona po kojoj će se pripremati upitnici i za ostale zdravstvene djelatnosti. Dogovorena su pitanja iz Programa mjera koja će se ispitivati kod ostalih djelatnosti (PZZ: stomatolozi, ginekolozi, pedijatri, patronaža; medicina rada; ZZJZ, OB Pula).*
- 2) Dogovoreno je da će se upitnici s pitanjima iz područja sekundarne zdravstvene zaštite i iz područja rada ZZJZ dati stručnim vijećima OB Pula i ZZJZIŽ na ispunjavanje. Što se tiče predstavnika PZZ, dogovoreno je da će se ispitivanje izvršiti u ispostavama IDZ na sastancima liječnika svih profila koji rade u PZZ. Prigodno predavanje za liječnike i ispunjavanje upitnika organizirati će se preko HLZ. Patronažna služba će upitnike dobiti preko glavne sestre; a liječnicima medicine rada će se upitnici ponuditi na ispunjavanje tijekom potpisivanja koncesija.
- 3) Ispunjavanje upitnika i analiza dobivenih rezultata uz identifikaciju postojećih nedostataka u provedbi mjera promocije zdravlja i prevencije bolesti dogovoreno je za prvo tromjesečje 2012. godine. Uz upitnike kojima će se ispitivati ta usklađenost; ispitanici će istovremeno predložiti i svoje stručno viđenje vezano za odabir novih županijskih prioriteta u 2012. godini.

2.2 SURADNJA S JEDINICAMA LOKALNE SAMOUPRAVE I LOKALNOM ZAJEDNICOM

- 1) 25. svibnja 2011. godine župan Istarske županije i gradonačelnik Grada Poreča potpisali su Sporazum o suradnji u provedbi Plana za zdravlje. Time je iskazana spremnost u definiranju okvira za realizaciju novih zajedničkih projekata u cilju unapređenja zdravlja građana Poreča, odnosno Istre. Tijekom 2011. godine

Istarska županija je sufinancirala 13 projekata na području Grada Poreča u što je uloženo 245.354,00 kuna.

Pripremljeni su i Sporazumi o suradnji s Gradom Labinom i Gradom Buzetom.

- 2) U proteklom razdoblju ostvarena je uspješna suradnja sa Hrvatskom mrežom zdravih gradova i Školom narodnog zdravlja Andrija Štampar. Temeljem potpisanog ugovora o suradnji predstavnici Istarske županije sudjelovali su aktivnostima Hrvatske mreže zdravih gradova, kroz razmjenu iskustava, spoznaja, ideja i aktivnosti, unapređenje međusobne suradnje, edukacije i pružanja pomoći i podrške u provođenju aktivnosti. Od redovnih aktivnosti na 15. Sajmu zdravlja u travnju u Vinkovcima održane su zajedničke radionice i sastanci predstavnika županija i Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu na temu "Razvoj i implementacija novog sustava hitne medicine u Hrvatskoj". U svibnju je u Zagrebu na tematskoj konferenciji „Javnozdravstvena praksa u Hrvatskoj danas“ razmatrano kako unaprijediti suradnju između županijskih zavoda za javno zdravstvo i jedinica lokalne samouprave. U Motovunu u srpnju na zajedničkoj radionici na temu „Planovi za zdravlje i Planovi zdravstvene zaštite - razvoj i implementacija-gdje smo sada?“, u listopadu tijekom poslovnog sastanka na Rabu na tematskoj raspravi „Izrada i implementacija uz monitoring Planova promicanja zdravlja i Planova zdravstvene zaštite, te u okviru Savjetovanja „Obaveze i aktivnosti županija u zdravstvu“ krajem listopada u Mariji Bistrici.

Istarska županija je u suradnji sa Hrvatskom mrežom zdravih gradova i gradovima Labinom i Porečom sudjelovala u suorganizaciji 18. Motovunske ljetne škole unapređenja zdravlja koja je održana od 23. lipnja do 9. srpnja u Motovunu, Grožnjanu, Labinu i Poreču u okviru koje je održano devet radionica i tečajeva sa preko 350 sudionika iz Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Mađarske, Norveške i Italije. U Grožnjanu je bio tečaj Mediji i zdravlje na temu „Javno i privatno zdravstvo“, U Motovunu tri radionice i korugli stol na temu Zdravlje i zdravstvena politika, te radionice: „Pro-aktivni pristup smanjivanju nejednakosti u zdravlju-istraživanje potreba jednoroditeljskih obitelji“, „Planovi za zdravlje i Planovi zdravstvene zaštite-razvoj i implementacija“, „Intelligence u zdravstvu i strateško odlučivanje“, te Okrugli stol : Volonteri u radu sa socijalno osjetljivim skupinama-nove mogućnosti podrške. U Poreču su održane radionice na temu „Zdravo urbano

planiranje“ i Dječje filmsko i video stvaralaštvo koje je već nekoliko godina sastavni dio sadržaja Motovunske ljetne škole zdravlja, a u Poreču se održalo po prvi put, a u Labinu je održan 14. tečaj Škole demokracije na kojem su učestvovali učenici srednjih škola iz Hrvatske, Norveške, Italije i Mađarske.

O aktivnostima i edukacijama koje se organiziraju u okviru Hrvatske mreže zdravih gradova članovi Tima informirali su jedinice lokalne samouprave i ostale partnere tijekom pripremnih susreta i sastanaka vezanih uz implementaciju plana za zdravlje IŽ, putem novih web stranica i portala, sudjelovanja u tv emisijama, kroz zajedničke aktivnosti sa Hrvatskom liječničkom zbor, te kroz izdavanje publikacija, stručnih radova i promotivnog materijala.

- 3) Broj partnera i suradnika na provedbi Plana za zdravlje se svake godine povećava. To se posebno odnosi na suradnike iz civilnog sektora. Uočeno je, međutim, da je radi povećanja njihovog broja, otežana kontrola Županije nad onime što provoditelji prijavljenih projekata na javni poziv za zadovoljavanje javnih potreba iz područja zdravstva i socijalne skrbi stvarno i rade na terenu. Stoga je važno uspostaviti kvalitetan sustav monitoringa i evaluacije i uložiti napore u unapređenje kvalitete rada partnera i suradnika na provedbi Plana za zdravlje. Tijekom 2011. godine započele su aktivnosti u tom smislu, među kojima se izdvajaju slijedeće dvije.
 - a) U suradnji *Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije, Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta iz Zagreba i Sveučilišta u Nijmegenu* iz Nizozemske pokrenut je projekt *PREFFI: Osiguravanje kvalitete preventivnih programa u Istarskoj županiji*. PREFFI predstavlja instrument za unapređenje kriterija za financiranje projekata prijavljenih na javni natječaj i za unapređenje kvalitete samih programa, odnosno njihove evaluacije. U PREFFI je uključeno 23 projekata s područja naše županije prijavljenih od strane različitih organizacija civilnog društva, jedinica lokalne samouprave, zdravstvenih ustanova, Obiteljskog centra Istarske županije i odgojno-obrazovnih ustanova. Sudionici PREFFI-ja su podijeljeni na eksperimentalnu (11) i kontrolnu skupinu (12). Ove je godine kroz *Prevenzijski trening* prošla 21 osoba iz eksperimentalne grupe. Sudionici su ojačani u analizi problema i potreba u zajednici, osnaženi na području postavljanja ciljeva programa te su dobili brojne sugestije kako unaprijediti kvalitetu provedbe programa, kako osmisliti kvalitetniji dizajn evaluacije svojih programa te su poticani na intenziviranje međusobne suradnje.
 - b) U prosincu 2011. godine održana je u Zagrebu edukacija TQM-a kojoj su prisustvovala tri djelatnice UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ. Formirana je TQM grupa za unapređenje procesa odabira i sufinanciranja projekata iz područja zdravstva i socijalne skrbi preko javnog natječaja u Istarskoj županiji. Nakon edukacije, u Puli je održan radni sastanak nove TQM grupe u proširenom sastavu i definirane su prve promjene koje su se počele uvoditi u proces prihvaćanja prijava za projekte u 2012. godini.

2.3 OSIGURAVANJE POTPORE JAVNOSTI I POLITIKE ZA PROVEDBU PLANA ZA PROMICANJE ZDRAVLJA, PREVENCIJU I RANO OTKRIVANJE BOLESTI

- 1) **Medijska promocija Plana za zdravlje – pravno definirana upotreba logotipa**
Statut Istarske županije ne uređuje upotrebu logotipa. Preporuka pravne struke je da načelno, s obzirom da je Zdrava Županija projekt i nema pravnu osobnost, nije potrebno donijeti nikakvu posebnu odluku o logotipu i njegovoj upotrebi, već da je s autorima izabranog logotipa potrebno zaključiti ugovor, ukoliko nije, kako se ne bi dogodilo sa se isti logotip koristi više puta. Također je preporučeno da eventualno župan, kao izvršno tijelo, donese zaključak o upotrebi logotipa, što nije obavezno, jer o tome nema propisa, a nije uređeno ni Statutom Istarske županije.
- 2) **25. svibnja 2011. godine svečano je otvorena i predstavljena županijska internetska stranica Zdrava Istra (<http://zdrava-sana.istra-istria.hr>). Stranica je osmišljena s ciljem povećanja vidljivosti Plana za zdravlje i njegove provedbe, te osiguravanja dostupnosti informacijama svim zainteresiranim zdravstvenim radnicima, lokalnim samoupravama, udrugama i građanima. Tijekom godine je stranica obogaćivana sa dodatnim materijalima i novostima (15) koje su prikazivane i na glavnoj web stranici Istarske županije.**

Osim toga, Plan za zdravlje Istarske županije 2011.-2013. godine je opisno prikazan kao jedan od devet primjera iz Hrvatske na Europskom portalu www.health-inequalities.eu uz link na web stranicu Istarske županije. Ta novu EU web stranica pruža informacije o nejednakostima u zdravlju na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj razini; te informacije o socijalnim determinantama zdravlja, kao i o zdravlju unutar različitih politika, planova, strategija i dokumenata.

2.4 FINANCIJSKI POKAZATELJI IZVRŠENJA PLANA PROMICANJA ZDRAVLJA, PREVENCIJE I RANOG OTKRIVANJA BOLESTI IŽ ZA 2011. GODINU PO PRIORITETIMA (UKUPNO)

Financijska sredstva potrebna za realizaciju aktivnosti Plana za zdravlje Istarske županije osigurana su u Proračunu Istarske županije za 2011. godinu i to u razdjelu Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb i u razdjelu Upravnog odjela za održivi razvoj. Visina planiranih sredstava usklađena je s strateškim odrednicama Plana i fiskalnim mogućnostima Proračuna Istarske županije.

Tablica 2.4.1 Ukupni rashodi za Plan za zdravlje Istarske županije za 2011. godinu iz Proračuna Istarske županije, u usporedbi s planom 2011. godine i izvršenjem 2010. godine

PRORAČUN ISTARSKJE ŽUPANIJE ZA 2011.GODINU							
godina	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb					Upr. odjel za održivi razvoj	Ukupno
	RAK DOJKE	KVB	OVISNOST	STARI	VODA	VODA	
izvršenje 2010.	374.780,00	225.934,43	1.340.816,77	2.470.847,42	664.586,00	4.266.085,09	9.343.049,71
Plan 2011.	366.000,00	250.000,00	1.260.000,00	2.618.262,00	664.586,00	6.321.165,73	11.480.013,73
Izvršenje 2011.	386.000,00	250.000,00	1.258.469,46	2.679.880,65	664.586,00	5.086.771,00	10.325.707,11

Značajnu ulogu u implementaciji Plana za zdravlje imaju zdravstvene ustanove, ustanove socijalne skrbi, udruge, zaklade, trgovačka društva i druge pravne osobe koje svoj interes za sudjelovanjem najvećim dijelom iskazuju prijavljenim projektima na objavljeni javni poziv, te angažiraju i vlastita sredstva u županijske javnozdravstvene prioritete. Razvojem suradnje i partnerstva s jedinicama lokalne

samouprave implementacija Plana za zdravlje dobiva širu dimenziju te se financijska sredstava za provedbu aktivnosti osiguravaju i u lokalnim proračunima (npr. sufinanciranje mamografskih pregleda, programi prevencije poremećaja u ponašanju kod djece i mladih, programi prevencije kardiovaskularnih bolesti itd.).

2.5 NAJZNAČAJNIJA DOSTIGNUĆA U PROVEDBI PLANA U 2011. GODINI PO PRIORITETIMA

U nastavku donosimo tabelarni prikaz sažetaka najznačajnijih dostignuća u provedbi Plana za zdravlje građana Istarske županije po prioritetima u 2011. godini u odnosu na početno stanje 2004, odnosno 2005. godine.

1) PRIORITET RANOG OTKRIVANJA RAKA DOJKE

POKAZATELJI	Početni pokazatelji 2004.	Rezultat na kraju 2011.
Mreža mamografa	5 mamografa	8 mamografa uključeno u županijski program (7 mamografskih jedinica)
Mamografije – ukupan broj izvršenih pregleda	6917 mamografija	10.332 mamografija
Edukacija žena	1500 žena na predavanjima	555 žena na predavanjima; žene se također educiraju i senzibiliziraju kroz pozivanje, a posebno kroz obavljanje mamografije; dani povezani s rakom dojke (dan narcisa i dan ružičaste vrpce) obilježavaju se u 3 grada
Edukacija liječnika i patronažnih sestara	Nema	Nije bilo
Organizacijske promjene	Bez posebnih jedinica za dojku	Stvoreni preduvjeti za biopsiju sentinel limfnog čvora

2) PRIORITET PREVENCIJE KVB

POKAZATELJI	Početni pokazatelji 2004.	Rezultat na kraju 2011.
Informiranost građana (tiskani materijali)	Bez posebnih akcija	Dijeljenje promotivnih materijala KRUPPa; <i>Dopisni tečaj PROCVAT</i> – podijeljeno 65 brošurica o rizičnim čimbenicima; letci i plakati, te edukativni materijali zdravog mršavljenja u sklopu Zdravog grada Poreč
Edukacija o rizičnim čimbenicima	Nije evidentirano	*15 predavanja o dijabetesu i posljedicama (351 osoba educirano) * 53 predavanja o prehrani za djecu, roditelje, prosvjetne radnike
Preventivni programi	Nije evidentirano	* Tečajevi odvikavanja od pušenja (24 osoba) * 118 organizirana pješačenja (3442 osoba); pješačenja za

		<p>djecu (165 djece)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Organizirane grupne vježbe 2/3 puta tjedno za 400 osoba * Poreč i Tar: svakodnevno organizirano pješaćenje za rizične (100 osoba) * Škola mršavljenja (Pula + Poreč) 293 polaznika * ZZJZ: program unapređenja prehrane u predškolskim ustanovama i osnovnim školama * Sedmotjedne radionice za 41 osoba (umirovljenici)
Rano otkrivanje bolesti	Nije evidentirano	Testirano je 4795 osoba na hiperglikemiju, 716 osoba na hiperkolesterolemiju i 2371 osoba na povišeni krvni tlak.
Tercijarna prevencija	Nije evidentirano	<ul style="list-style-type: none"> *<i>Šećerna bolest</i>: kontinuiran rad dijabetološke ambulante OB Pula, savjetovališta i klubova Udruge dijebatičara (5035 korisnika); 6 djece u dječjem kampu za dijabetičare *<i>Srčani infarkt</i>: organiziran hitan prijevoz pacijenata s indikacijama na PCI u Rijeku, obavljeno 27 transporta *<i>Hipertenzija</i>: redoviti rad ambulante za hipertenziju pri OB Pula 1 puta tjedno

3) PRIORITET PREVENCIJE OVISNOSTI

POKAZATELJI	Početni pokazatelji 2004.	Rezultat na kraju 2011.
Primarna prevencija	Ne postoji jedinstven i učinkovit model za županiju	<ul style="list-style-type: none"> * kontinuirana provedba sve većeg broja programa za roditelje * Obiteljski centar IŽ: grupni rad s više od 200 korisnika, u različitim jednokratnim aktivnostima sudjelovalo 4.460 korisnika * Provođenje Projekta <i>Zajednice koje brinu</i> * Implementacija PATHS programa (socijalne i emocionalne vještine kod djece i prevencija nasilja) * Provođenje projekta za osiguranje kvalitete preventivnih programa u Istarskoj županiji PREFFI u kojem sudjeluje 30-tak subjekata koji se prijavljuju na program javnih potreba iz područja prevencije ovisnosti i PUP-a * Nastavak provođenja kampanje Bježi-Via! * Povećanje broja provedenih aktivnosti na više lokaliteta i bolja koordinacija na planu senzibilizacije prilikom obilježavanja prigodnih datuma (Mjesec borbe protiv ovisnosti, Međunarodni dan mladih, Dan prava djeteta...)
Sekundarna prevencija		<ul style="list-style-type: none"> * Obiteljska savjetovališta (Obiteljski centar IŽ, Zdravi grad Poreč; Ured za obitelj Biskupije porečko pulske; Gradska savjetovališta u Pazinu, Labinu, Rovinju i Umagu; Savjetovalište Udruge Ziid iz Buja) * nastavak provedbe Mentorskog programa Daj pet! * Programi specifične obiteljske podrške (roditelji iz jednoroditeljskih obitelji, udomitelji) * Školski preventivni programi koji se provode u školama kao dio programa rada svake škole

		<p>*održana predavanja za roditelje i školsko osoblje na temu prevencije ovisnosti od strane stručnjaka Službe za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i mentalno zdravlje ZZJZ IŽ</p> <p>*inicirano bolje povezivanje svih KLA koji djeluju u IŽ</p>
Liječenje ovisnika	Udio heroinskih korisnika uključenih u programe je 57,2%	<p>* Stručni rad Službe za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i mentalno zdravlje ZZJZ IŽ u sve većem broju programa s 1053 osoba</p> <p>* Centar u Poreču radi s 211 korisnika, a u Rovinju 57 osoba</p> <p>* Broj novo-evidentiranih ovisnika (Služba + Poreč) 169; od toga 31,4 % heroinskih korisnika</p> <p>* Testiranje korisnika na hepatitis B i C, i HIV</p> <p>* Završeno opremanje prostora Službe, zaposlene dvije osobe (psiholog i psihijatar)</p> <p>* 681 ovisnik na metadonskom ili buprenorfinskom programu preko liječnika PZZ diljem Istre</p> <p>* provođenje bolničke detoksifikacije u Puli, Zagrebu i Rabu</p>
Resocijalizacija ovisnika	Bez posebnih programa	<p>* 7 liječenih ovisnika je dobilo pomoć pri zapošljavanju</p> <p>* 6 liječenih ovisnika sudjelovalo u radionicama zidnog slikarstva i video radionicama</p> <p>* 20-ak osoba češće ili povremeno radili u udruzi i bili nagrađeni</p>

4) PRIORITET UNAPRJEĐENJA SOCIO-ZDRAVSTVENE ZAŠTITE STARIJIH OSOBA

POKAZATELJI	Početni pokazatelji 2004.	Rezultat na kraju 2011.		
Domovi za starije i nemoćne osobe	4 javne ustanove sa 615 mjesta (osnivač IŽ)		Broj	Kapacitet/broj korisnika
		„A. Štiglic“ Pula, Sv. Polikarp Pula, Novigrad, Raša „D.Pergolis“ Rovinj, Poreč, Buzet	7	782 korisnika
		U izgradnji (Umag)	1	
		Programska/projektna dokumentacija izrađena za ustanovu u Puli i Pazinu	2	300
Centar pojačane skrbi za oboljele od Alzheimerove demencije i demencija	Ne postoji	U funkciji pri Domu za starije i nemoćne osobe „A.Štiglic“	1	12+2
		U pripremi pri Domu za starije i nemoćne osobe Novigrad	1	12+2
Dnevni boravci za starije osobe	Ne postoje	Pri domovima za starije i nemoćne osobe Pula, Raša,	3	60

		Poreč		
		Dnevni boravak po modelu Ministarstva obitelji u Pazinu i Buzetu	2	30 (prosječni dnevni broj)
		Dnevni boravak u Lanišću	1	30 (1x tjedno)
Standard usluge u domovima za starije i nemoćne	-	- viši od RH; JLRS sufinanciraju dodatne mjere zdravstvene zaštite odnosno dolazak liječnika u ustanove, 24-satno telefonsko dežurstvo, posudionice ortopedskih pomagala, razne radno-okupacijske aktivnosti, savjetovalište i centar za oboljele od Alzheimerove dem.		
Domovi za psihički bolesne odrasle osobe	3 ustanove	3 ustanove		
Pomoć i njega u kući	59 korisnika	Pri domovima za starije i nemoćne osobe Novigrad, Pula, Poreč, Buzet	4	33
		Pazin i Buzet po modelu MOBMS-a	2	146
Prehrana i dostava ručka	75 korisnika	Pri domovima za starije i nemoćne osobe Novigrad, Pula, Raša, Rovinj, Poreč, Buzet	6	132
Standard usluge zdravstvene njege u kući – iznad RH	-	Ustanove (4) i privatne prakse za zdravstvenu njegu (9) pružile su usluge zdravstvene njege u kući prema izdanim nalogima od strane liječnika obiteljske medicine		

5) PRIORITET UNAPRJEĐENJA KAKVOĆE VODA

POKAZATELJI	Početni pokazatelj 2005.	Rezultat u 2011.
Administrativne mjere zaštite vodnih resursa	Usvojena Odluka o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće	<p>Temeljem Odluke o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u IŽ (SL. novine IŽ 12/05) kontinuirano se provode istražni radovi u cilju noveliranja II. zone sanitarne zaštite. Tako je, pored izvorišta Gradole i Sv. Ivan, tijekom 2010/2011. godine novelirana II zona izvorišta Bužini i Gabrijeli i u postupku je uvođenje iste u prostorno planske dokumente. Osim toga provedena je analiza dosadašnjih istraživanja u dolini rijeke Raše sa prijedlogom daljnjih zahvata podzemne vode.</p> <p>Nastavilo se s programom praćenja kakvoće sirovih voda izvorišta pitke vode koji se koriste za potrebe vodoopskrbe Istre te su</p>

		održane brojne radionice s ciljem podizanja svijesti stanovništva o očuvanju okoliša
Unaprjeđenje gospodarenja krutim otpadnim tvarima	Započelo se s izradom projektne dokumentacije sanacije postojećih neuvjetnih odlagališta komunalnog otpada i njihovu rekonstrukciju u reciklažna dvorišta i transfer stanice. Izrađen je prvi elaborat s popisom ilegalnih ili „divljih odlagališta“ s ciljem osiguranja financijskih sredstava, putem FZOEU, IŽ i JLS, za njihovu sanaciju. Pripremljen je projektni zadatak za kandidaturu ŽCGO Kaštijun u Nacionalni operativni program IPA	Do kraja 2011. godine sva legalna odlagališta, osim odlagališta Jelenčići (zbrinjavanje komunalnog otpada sa područja bivše općine Pazin) su u potpuno ili djelomično sanirana a izgradnjom polja za odlaganje sukladno zakonskom propisu stvorili su se uvjeti da se komunalni otpad može zbrinjavati bez štetnog utjecaja na okoliš do izgradnje ŽCGO „Kaštijun“ i uspostave integriranog sustava na području županije. Značajni pomak je učinjen u implementaciji projekta izgradnje ŽCGO „Kaštijun“: <ul style="list-style-type: none"> - Od EK su dobivena veća financijska sredstva za realizaciju projekta; - proveden je natječaj za građenje centra i odabran je izvođač; - u tijeku je provedba edukacije i informiranja građana; - pripremljeni su i u postupku je evaluacija natječaja za opremu i tehnički nadzor; - sklopljen je Ugovor o zajedničkom financiranju projekta s FZOEU i - sklopljen je Ugovor s Ministarstvom financija o zajmu za sufinanciranje projekta IPA kako bi se mogle provesti obveze u dijelu obveza lokalne zajednice.
Unaprjeđenje sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda	Dovršen uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Pazina	JLS u suradnji s Hrvatskim vodama i IŽ ulažu značajno sredstva u proširenje i rekonstrukciju dotrajale kanalizacijske mreže i izgradnju UPOV. najintenzivnije se to provodi na području obalnih JLS. Tvrka IVS-Istarski vodozaštitni sustav d.o.o. intenzivno priprema dokumentaciju za izgradnju sustava javne odvodnje na području zona sanitarne zaštite izvorišta vode za piće te provodi građenje prema prioritetima usvojenim na Skupštini društva. Dokumentacija će biti osnova za kandidaturu cjelovitog projekta „Mala naselja“ iz 2000. godine na natječaje EU.
Podizanje kvalitete vodoopskrbnog sustava	Visoki stupanj priključenosti	Nažalost, dokumentacija za objedinjavanje vodoopskrbnih sustava, izrađena uz

	<p>stanovništva na sustav javne odvodnje. Usvajanjem PPIŽ stvoreni su uvjeti za objedinjavanje vodoopskrbe na području IŽ te povezivanja s PGŽ:</p>	<p>financijsku podršku Hrvatskih voda i Istarskog vodovoda nije nikada usvojena na predstavničkom tijelu županije. Stalnim nadzorom nad kvalitetom sirove vode, procesa obrade i vode u vodoopskrbnom sustavu povećala se sigurnost snabdijevanja pitkom vodom stanovništva i industrije na području IŽ. Kontinuirano se ulaže u unapređenja sustava vodoopskrbe od zamjene zastarjelih dijelova sustava do uvođenja telemetrijske kontrole sustava kao i stvaranja digitalnih vodova. Godišnja izvješća o kakvoći sirovih voda objavljuju se na službenim Internet stranicama županije a na stranicama ZZJŽ građani su informirani o rezultatima praćenja kakvoće vode u vodovodnoj mreži.</p>
--	---	---

3 PROVEDBA OPERATIVNOG PLANA AKTIVNOSTI **PLANA PROMICANJA ZDRAVLJA, PREVENCIJE I RANOG OTKRIVANJA BOLESTI ISTARSKE ŽUPANIJE ZA 2011. GODINU – ŽUPANIJSKI PRIORITETI**

3.1 RANO OTKRIVANJE RAKA DOJKE – PROVEDBA PLANA

U sklopu Plana za zdravlje 17.10.2011. godine u Poreču je održana partnerska konferencija o raku dojke. Na konferenciju su pozvani sadašnji i budući partneri: predstavnici jedinica lokalne samouprave, povjerenstava za ravnopravnost spolova, zdravstvenih ustanova (patronažne sestre, radiolozi, predstavnici Zavoda za javno zdravstvo), udruga i Tima za zdravlje Istarske županije. Istarska županija je kroz prioritet „rak dojke“ iz Plana za zdravlje od njegovog osmišljavanja 2002.g., donošenja 2005. pa do danas u suradnji s brojnim partnerima pokrenula mnoge aktivnosti i postigla zapažene rezultate koji su prezentirani na konferenciji. U nastavku je kroz rad u malim grupama

raspravljeno što je u planskom razdoblju do kraja 2012.g. potrebno i moguće učiniti.

Konačni materijal zaključaka prosljeđen je svim parterima pozvanim na konferenciju:

1. **Zajedništvo i koordinacija rada svih nositelja aktivnosti nužan je preduvjet ostvarivanja cilja zacrtanog u Planu za zdravlje građana Istarske županije.**
2. **Radi kontinuiteta programa mamografija i metodologije obuhvata žena od 46-69 g. života, preporučamo jedinicama lokalne samouprave da u 2012.g. preuzmu financiranje i organiziranje mamografskih pregleda za žene rođene 1964.g. (godište nepokriveno nacionalnim i županijskim programom)**
U tijeku rasprave iskazala se potreba mamografskih pregleda kod žena starijih od 70 godina. Njihova teža dostupnost posebno dislociranost u ruralnim područjima, odnosno češće pojavljivanje raka dojke u starijoj populaciji ukazuje na ozbiljnost problema kod te populacije.
Posebnu brigu potrebno je posvetiti ženama s invaliditetom, omogućujući dostupnost u obavljanju mamografskih pregleda. Žene koje se ne odazivaju pozivima na mamografiju važno je propitati o uzrocima neodazivanja kako bi se oni nastojali ukloniti i pomoći im da obave tu važnu pretragu.
3. **Edukacija je izuzetno značajan segment rada u postizanju cilja, edukacija o bolesti, važnosti ranog otkrivanja, mogućnostima liječenja i izlječenja, zdravog življenja. Informiranost žena potrebno je provoditi kroz individualne razgovore – osobne kontakte, ali i grupnim radom na mjestima gdje se žene okupljaju te putem svih medija. Predstoji puno rada i edukacije kako bi oboljela žena, ali i cijelo društvo prihvatilo činjenicu da bolest nije stigma. Iz rasprave je proizašla potreba bolje komunikacije i multisektorske suradnje na edukaciji između patronaže, liječnika obiteljske medicine, ginekologa, Zavoda za javno zdravstvo i udruga.**
4. **Iskazana je potreba formiranja podružnica ili samostalnih udruga koje skrbe o oboljelim ženama u onim sredinama u kojima ne postoje. Jedinice lokalne samouprave potičemo da budu „facilitator“ njihovog osnivanja. Radi bolje informiranosti oboljelih o njihovim pravima i rješavanja određenih problema, nužna je bolja suradnja liječnika i patronaže s udrugama.**
5. **Preporuča se udrugama i jedinicama lokalne samouprave širenje obilježavanja značajnih datuma (Dan narcisa, Dan ružičaste vrpce, 7. listopada nacionalni dan borbe protiv raka dojke) na sve gradove u Istri. Iskazana je potreba stvaranja mreže „Ružičasta Istra – Istria in rosa“ u koju bi se uključile udruge, JLS, Povjerenstava za ravnopravnost spolova, Društava Crvenog križa, Zdravih gradova.... Cilj mreže bio bi promocijama i humanitarnim akcijama pokriti područje čitave Županije.**

3.1.1 Povećati dostupnost mamografije

U sklopu provedbe Županijskog programa preventivne mamografije u 2011. godini dovršeno je mamografiranje žena rođenih 1964. godine i provođeno je mamografiranje žena rođenih 1965. godine.

Ukupno je na mamografiju pozvano oko 1900 žena rođenih 1965.g. Žene koje se nisu odazvale na prvi poziv ponovno su pozivane. Učinjeno je 564 mamografija kod

1965.g., dok je kod još 248 žena 1965.g. dokumentirano da su mamografiju učinile unutar 2 godine.

Od početka provedbe Županijskog programa 2005. godine do 2011. godine pozvano je oko 13.000 žena te je mamografiju putem županijskog programa učinilo oko 4500 žena. Ukupni obuhvat bio je oko 51%.

Tablica 3.1.1.1. Rezultati Županijskog programa preventivne mamografije (2005.-2011. godina)

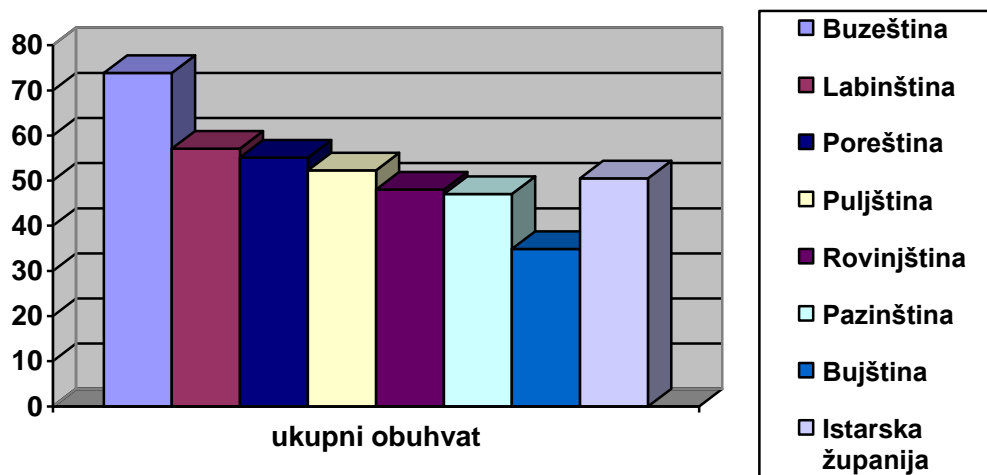
Godište	Pozvano	Odazvano	Odazvano + obavile unutar 24 mj.*	%
1959.	1827	746	1065	58,29
1960.	1836	645	1023	55,72
1961.	1807	648	953	52,74
1962.	1918	723	980	51,09
1963.	1823	582	875	48,00
1964.	1787	590	809	45,27
1965.**	1907	564	812	42,58
ukupno	12905	4498	6517	50,50

*uključene i žene koje su po drugoj osnovi obavile mamografiju

** provedba u toku

Obuhvat žena rođenih 1959.-1965.g. veći od 70% postignut je na Buzeštini (73,85%), dok je na Labinštini postignut obuhvat od 57,13%, na Poreštini 55,15%, Puljštini 52,26%, Rovinjštini 48,03%, Pazinštini 47,04% i Bujštini 34,89%.

Slika 3.1.1.1. Obuhvat (%) žena mamografijom u sklopu Županijskog programa – 1959.-1965. godište

Preventivnom mamografijom rak dojke otkriven je kod 11 žena rođenih 1959.-1965.godine.

Mamografija obavljena u sklopu Županijskog programa za oko 50% žena ujedno je i prva mamografija u životu.

U suradnji sa Savezom udruge invalida Istarske županije i Istarskim domovima zdravlja organizirani su (ponovo nakon dvije godine) preventivni mamografski pregledi za 71 ženu s invaliditetom. Za teško pokretne i slabovidne članice organiziran je i prijevoz do mamografske jedinice u Općoj bolnici Pula, kao i preuzimanje nalaza te slanje na kućnu adresu.

U 2011. godini mamografiju financiraju **gradovi:** Labin, Poreč, Rovinj, Pula i **općine** Sv. Nedjelja i Pićan.

Od rujna 2009. do prosinca 2011. godine proveden je drugi ciklus pozivanja žena u sklopu **Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke** (poziv na drugu mamografiju). Zavod za javno zdravstvo Istarske županije je pozvao u II ciklusu 34.385 žena, a poslano je i 18.614 drugih poziva ženama koje se nisu odazvale na prvi poziv. U II ciklusu obuhvaćene su žene rođene 1940.-1960. godine. Krajem prosinca 2011.g. otpočeo je III ciklus pozivanja žena.

Zahvaljujući preventivnim programima u Općoj bolnici Pula nestala je lista čekanja za mamografiju. Ranije su žene na termin za mamografiju putem uputnice čekale od 6-9 mjeseci!

3.1.2 Provesti edukaciju i motivaciju žena za skrb o zdravlju dojki

Rad na edukaciji žena sa ciljem skrbi o zdravlju dojki financiran je i proveden u 2011.godini kroz aktivnosti Kluba žena liječenih od karcinoma dojke «GEA», Lige protiv raka Labin i Saveza udruge invalida Istarske županije. U tijeku 2011. godine na organizirani vid edukacije odazvalo se 555 žena. Od 2005.-2011.g. organizirane edukacije na temu ranog otkrivanja raka dojke prošlo je preko 13.255 građana i građanki raznih uzrasta (od maturanata nadalje).

U organizaciji KŽ «GEA» Pula edukativna predavanja o raku dojke s radionicom o samopregledu dojke na edukacijskom torzu i silikonskoj dojci održana su tijekom 2011. godine 3 puta. Ukupno je educirano 95 žena.

26. ožujka 2011. održana je na Pulskoj tržnici tradicionalna humanitarna akcija «Dan narcisa» kojom se skreće pozornost javnosti na problem raka dojke i potiče žene na preventivne preglede, a provelo ju je 40 žena članica Kluba-volonterki. Akcija je jako dobro prihvaćena od strane građana i svake je godine njihov odaziv sve veći – ove godine oko 2000. Osim prodaje narcisa i drugog cvijeća, dijelio se edukativan materijal o raku dojke i tuš kartice za samopregled.

Klub žena liječenih od karcinoma dojke «Gea» Pula je na Pulskoj tržnici organizirao 01.10.2011. humanitarnu akciju «Dan ružičaste vrpce» kojom se javnost podsjećalo na važnost redovitih pregleda dijeljenjem ružičastih vrpce. Provelo ju je 20 volonterki, a dijelio se edukativan materijal o raku dojke i tuš kartice za samopregled. Akciju je podržalo oko 1000 građana Pule.

Ovi značajni datumi obilježeni su i u Labinu (Liga protiv raka Labin) te Rovinju (Udruga Žena Donna).

Liga protiv raka Labin održala je na području grada Labina i općina Kršan, Pićan, Raša i Sveta Nedjelja 40 predavanja na kojima je prisustvovalo 380 žena (majke učenika 8. razreda osnovne škole i 1. razreda srednje škole školske godine 2010/2011. i 2011/2012. prosječne dobi 40 godina). Žene su educirane o etiologiji, čimbenicima rizika te metodama i korisnosti ranog otkrivanja raka dojke. Predavanja su uz power point prezentaciju uključivala praktični prikaz i vježbanje na modelu dojki te podjelu brošura.

Savez udruga invalida Istarske županije je organizirao edukaciju o samopregledu dojke u suradnji s patronažom te predavanje onkologa uz video projekciju. Ukupno je prisustvovalo oko 80 žena.

3.1.3 Provesti edukaciju liječnika i patronažnih sestara za rano otkrivanje raka dojke

U 2011. godini nisu organizirane stručne edukacije za zdravstvene radnike. Od 2005.-2010.g. organizirano je 13 tečajeva na kojima je educirano 227 zdravstvenih radnika (102 liječnika i 125 medicinskih sestara). Prema podacima liječnika onkologa uspostavljena je bolja suradnja sa nekim liječnicima obiteljske medicine i više se pacijentica s rakom dojke operira u pulskoj bolnici.

3.1.4 Provoditi podršku oboljelima

U 2011. godini nastavljen je kontinuirani rad TQM tima. Svi TQM projekti su ugrađeni u redovan rad i odvijaju se kontinuirano: **brži dijagnostički postupak do operacije, virtualno povezivanje drugih djelatnosti s Ambulantom za bolesti dojke, imunohistokemijska dijagnostika – ubrzano vrijeme od operacije do nastavka terapije.** U sklopu **Savjetovništva za psihijatrijsko-psihološku podršku onkološkim bolesnicima u prostorima tzv. «onkološkog dispanzera»** liječnik specijalist **psihijatar OB Pula i psihologinja** Lige protiv raka Pula pružaju pomoć kroz individualni i grupni psihoterapijski rad te kroz jednokratne ili višekratne susrete. Psihologinja Lige Pula pruža pomoć onkološkim bolesnicima i u **Labinu** u suradnji s Ligm protiv raka Labin. Psihijatrijsko –psihološka podrška se nastavlja i dalje razvijati kao dio programa palijativne skrbi u sklopu IDZ.

Ugradnja port-katetera - naprave koja omogućuje bezbolnu i lakšu aplikaciju lijeka te podiže kvalitetu života oboljelih, otpočela u 2010.godini, nastavljena je i u 2011.godini te je ugrađena kod 6 žena oboljelih od raka dojke. Kriterij ugradnje je nemogućnost pristupa krvnim žilama (prirodno slabe žile, uslijed dugotrajnog primanja terapije, dijabetes, druge bolesti i sl.), očekivana dugotrajna terapija (metastatska bolest ili kemoterapija nakon koje slijedi imunoterapija uz ukupno trajanje terapije od 1,5 godinu) i očekivani životni vijek duži od šest mjeseci.

U sklopu TQM tima stvarani su preduvjeti za uvođenje nove dijagnostičke metode **biopsije sentinel limfnog čvora** kod oboljelih od raka dojke (ali i melanoma) u rutinski rad Opće bolnice Pula. Sentinel čvor (limfni čvor čuvar - jedan ili više njih) je prvi pazušni čvor odgovoran za dreniranje područja dojke zahvaćenog tumorom. Za lociranje sentinel čvora potreban je timski rad sa specijalistima nuklearne medicine,

poseban nanokoloid te mobilni gama proba sistem. Nakon njegovog lociranja, kirurg odstranjuje označeno područje provjeravajući pod mobilnim aparatom da li je odstranio sve potrebno. Citolog i patolog pregledavaju odstranjeno područje i ukoliko nisu prisutne tumorske stanice nema potrebe za kirurškim uklanjanjem limfnih čvorova pazuha. Kao krajnji rezultat očekuje se manje operiranih žena s posljedicom - limfedemom ruke.

Podršku oboljelima pružaju udruge na području Pule, Labina i Rovinja: Liga protiv raka Pula i Labin, Klub žena operiranih od raka dojke „Gea“ Pula, Udruga žena oboljelih od raka dojke Žena Donna Rovinj.

Liga protiv raka Pula pomaže oboljelim ženama u nabavci perika, proteza i grudnjaka te savjetima i preporukama. Za terminalne pacijentice sa rakom dojke pružena je pomoć u posudbi antidekubitalnih madraca, hodalica i toaletnih kolica, kao i pomoć u terapiji boli, pomoć obitelji tijekom liječenja i u žalovanju.

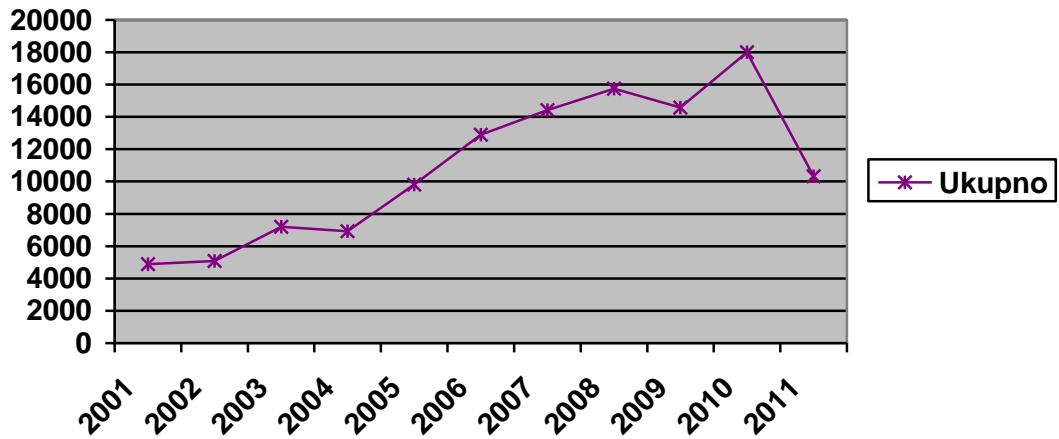
U organizaciji KŽ “GEA” Pula održana su edukativna predavanja o preporučljivoj prehrani i zdravom življenju za oboljele od raka dojke dva puta, a odslušalo ih je oko 50 žena. Savjetovalište namijenjeno osobama oboljelima od karcinoma dojke kao i članovima njihovih obitelji održano je 38 puta (svake srijede od 17-19 sati). U savjetovalištu su radili liječnici obiteljske medicine, onkolozi, viša medicinska sestra i prehrambeni tehnolog. Usluge savjetovališta potražilo je preko 88 osoba i preko 100 osoba telefonski. Radi brže postoperativne rehabilitacije, podizanja psihofizičke aktivnosti i kvalitete života dva puta tjedno održavane su ciljane medicinske vježbe pod vodstvom više fizioterapeutkinje kao i vježbe terapijske joge. Provedene su svaka po 68 puta, a prosječna posjećenost po grupi bila je oko 15 žena. Organizirana je i limfna drenaža za članice Kluba (65 članice) i to 10 uzastopnih tretmana u trajanju od jednog do dva sata po tretmanu po nekoliko puta godišnje (ručna drenaža i drenaža na aparatu) koju provode dvije više fizioterapeutkinje s posebnom osposobljenošću za tu vrstu tretmana.

Krater - centar za oblikovanje keramike Pula u suradnji s udrugama Ligom protiv raka Pula i Gea-om Pula održao je 24 radionica keramike kojom je obuhvaćeno 13 korisnica liječenih od karcinoma. Uočeni rezultati uključuju smanjenu utrnutost i veću gibljivost šake i prstiju kod korisnica, povećano samopouzdanje, redovitost dolaženja i pozitivna atmosfera tijekom radionica, povećana resocijalizacija, druženje izvan termina radionice.

Na slici 2. je prikazan ukupan broj mamografija obavljen putem HZZO-a, nacionalnih, županijskih i gradskih programa. Nije uključen broj žena koje su mamografiju obavile direktnim plaćanjem ili putem sistematskih pregleda organiziranih od strane trgovačkih društava i sl. Broj mamografiranih žena neprekidno je rastao od početka rada na Planu za zdravlje i nabavljenih novih mamografa (2003.g.), uvođenjem Županijskog programa preventivne mamografije (2005.) i sufinanciranja gradova te Nacionalnog

programa (kraj 2006. g.) do 2007.g. kad je dostigao broj od oko 15.000 što je i bio srednjoročni cilj. U 2011. godini broj mamografija je manji jer je obavljen za 6.000 manji broj mamografija u Nacionalnom programu (čekalo se na početak III ciklusa).

Slika 3.1.4.1. Broj mamografiranih žena od 2001.-2011. godine

Tablica 3.1.4.1: Indikatori evaluacije postignuća za 2005.-2011. godinu

	SCREENING MAMOGRAFIJA	EDUKACIJA I MOTIVACIJA ŽENA	EDUKACIJA LIJEČNIKA	PODRŠKA OBOLJELIMA
Indikatori	obuhvat žena - Županijski program	broj osoba na predavanjima	Ambulanta za dojku i Centar trajne edukacije	Razni projekti
2004.	ne postoji	1.500	ne postoji	educiran tim stručnjaka po principima TQM-a (Sveukupno upravljanje kvalitetom) i otpočeo projekt skraćivanja trajanja dijagnostičkog postupka kod raka dojke
Ostvareni u 2005.	1959.- 51%	2.883	Postoji; održana 2 tečaja	U OB Pula: - uvedena core biopsija raka dojke pod kontrolom mamografa - "stereotaksija" i pod kontrolom ultrazvuka; - TQM projekt: uvedene interne

				uputnice za dijagnostiku raka dojke, otvorena Ambulanta za bolesti dojke, skraćeno trajanje dijagnostičkog postupka do operacije s 49 na 26 dana
Ostvareni u 2006.	1959. – 56,27% 1960. – 42,77%	2.435	3 tečaja	Nagrada CDC-a za TQM projekt
Ostvareni u 2007.	1960.- 51,99% 1961.- 44,06%	3.642	2 tečaja	- nabavljena aparatura za imunohistokemijsku dijagnostiku; - stvoreni uvjeti za rad Savjetovaništa za psihijatrijsko-psihološku podršku onkološkim bolesnicima
Ostvareni u 2008.	1961.- 50,53% 1962.- 43,63%	1.977	2 tečaja	U OB Pula: - uvedena imunohistokemijska dijagnostika; - skraćeno vrijeme od operacije raka dojke do terapije s 45 na 20 dana; - počeo s radom psihijatar u Savjetovaništu za psihijatrijsko-psihološku podršku onkološkim bolesnicima; - dovršeno virtualno povezivanje svih djelatnosti koje skrbe o zdravlju dojki
Ostvareni u 2009.	1962.- 50% 1963.- 41%	1.700	2	Počeo grupni psihoterapijski rad s onkološkim bolesnicima
Ostvareni u 2010.	1963.- 48% 1964.- 43%	200	2	počela ugradnja port - katetera za aplikaciju terapije ženama oboljelim od raka dojke
Očekivani u 2011.	1964.-50% 1965.-40%	1500	2	stvoriti preduvjete za biopsiju sentinel limfnog čvora
Ostvareni u 2011.	1964.-45% 1965.-43%	555	-	stvoreni preduvjete za biopsiju sentinel limfnog čvora

3.1.5 Financijski pokazatelji izvršenja Plana za 2011. godinu

RANO OTKRIVANJE RAKA DOJKE	Plan za 2011.	Izvršenje za 2011.
1. Dostupnost mamografije	205.000,00	205.000,00

1.1. Screening mamografije - Županijski program	150.000,00	150.000,00
1.2. Screening mamografije - Nacionalni program	40.000,00	40.000,00
1.3. Provođenje mamografskih pregleda žena s invaliditetom	15.000,00	15.000,00
2. Edukacija i motivacija žena za skrb o zdravlju dojki	35.000,00	55.000,00
2.1. Edukacija žena o samopregledu dojke, predavanja, radionice	35.000,00	55.000,00
3. Senzibilizacija i edukacija liječnika i patronažnih sestara	10.000,00	10.000,00
3.1. Edukacija liječnika i patronažnih sestara	10.000,00	10.000,00
4. Podrška oboljelima	116.000,00	116.000,00
4.1. Limfna drenaža	20.000,00	20.000,00
4.2. Psihološko savjetovalište	16.000,00	16.000,00
4.3. Terapijske keramičke radionice	10.000,00	10.000,00
4.4. Ugradnja port-katetera ženama oboljelim i operiranim od raka dojke	70.000,00	70.000,00
UKUPNO (1.+2.+3.+4.):	366.000,00	386.000,00

Rashodi za financiranje aktivnosti u prioritetu Rano otkrivanje raka dojke u 2011. godini izvršeni su u visini od 105%. U studenom je po zahtjevu Kluba žena GEA odobrena donacija za realizaciju programskih aktivnosti u visini od 20.000,00 kn.

3.2 PREVENCIJA KARDIOVASKULARNIH BOLESTI – PROVEDBA PLANA

Plan aktivnosti unutar prioriteta prevencije kardiovaskularnih bolesti je u 2011. godini bio podijeljen na slijedeća područja:

- 1) Edukacija o rizičnim čimbenicima obolijevanja od kardiovaskularnih bolesti
- 2) Održavanje preventivnih programa različitih kategorija rizičnih čimbenika
- 3) Rano otkrivanje bolesti (rizičnih čimbenika za kardiovaskularne bolesti)
- 4) Tercijarna prevencija
- 5) Razvoj projekta *Centar za prevenciju kardiovaskularnih bolesti*

3.2.1 Edukacija o rizičnim čimbenicima obolijevanja od kardiovaskularnih bolesti

Postavljeni cilj: Do kraja 2011. godine partneri i suradnici na provođenju prioriteta prevencije kardiovaskularnih bolesti će diljem županije organizirati barem 40 stručnih predavanja i dijeliti tiskane materijale o rizičnim čimbenicima obolijevanja od kardiovaskularnih bolesti različitim kategorijama građanstva.

Tiskani materijali

- Povodom Svjetskog dana zdravlja i tijekom godine su se u više navrata građanima dijelili promotivni materijali Kluba (recepti zdravlja, višejezične *Karte pješačkih staza u Puli* i knjige kojima je KRUPP nakladnik). Aktivnosti su medijski popraćene.
- Kroz rad *Udruge Procvat zdravlja* podijeljeno je 65 **brošurica** (5 različitih varijanti) o **rizičnim čimbenicima** obolijevanja od kardiovaskularnih bolesti pulskim zatvorenicima.
- Javnost u Poreču je informirana o programu Zdravog grada za pacijente s problemima prekomjerne tjelesne težine tako što su osmišljeni **letak i plakat** koji su postavljeni na važnim gradskim punktovima. Za sve polaznike radionica pripremljeni su brošura i edukativni pisani materijali koji su pratili svaku radionicu.

Predavanja

Stručna predavanja za javnost igraju veliku ulogu pri osvješćivanju građana o značajnom utjecaju rizičnih čimbenika (prehrane, stresa, tjelesne neaktivnosti, pušenja, alkohola...) na obolijevanje od kardiovaskularnih bolesti. Svjesni smo da je nemoguće spomenuti sva predavanja koja su održana u ovoj godini na području naše županije u organizaciji različitih, nama poznatih ili nepoznatih tijela. Izdvajamo prikupljene informacije:

- **ZZJZIŽ** je proveo 53 predavanja – radionice na temu zdrave prehrane i skladnog tijela za učenike osnovne škole.
- U organizaciji **ZZJZIŽ** je u Labinu, povodom obilježavanja Svjetskog dana hrane, 16. listopada, održan je susret sa predstavnicima svih predškolskih ustanova na području županije, a djelatnici **ZZJZIŽ** su održali predavanja koja su obuhvaćala slijedeće teme: pravilna prehrana predškolske djece, uvođenje HACCP sustava i higijensko-sanitarne prilike u predškolskim ustanovama, te uloga meda u prehrani. Susret je održan u prostorijama dječjeg vrtića *Pjerina Verbanac*. Pozvani su predstavnici grada, osnovnih škola i medija.
- **Dijabetička udruga IŽ** organizirala je 15 stručnih predavanja u cilju **tercijarne prevencije** kod njihovih članova diljem Istre. Ta su predavanja slušali i zdravi posjetitelji. Detaljniji opis iznesen je u poglavlju tercijarne prevencije.

3.2.2 Održavanje preventivnih programa različitih kategorija rizičnih čimbenika za kardiovaskularne bolesti

Postavljeni cilj: Do kraja 2011. godine partneri i suradnici na provođenju prioriteta prevencije kardiovaskularnih bolesti će diljem županije organizirati preventivne programe koji adresiraju barem četiri različita značajna rizična čimbenika za kardiovaskularne bolesti. Programi će se prilagođavati različitim kategorijama pučanstva.

Odvikavanje od pušenja

- Kroz **Školu odvikavanja od pušenja** koju organiziraju *Istarski domovi zdravlja – ispostava Pula* u 2011. godini su prošle 24 osobe, a 9 osoba je prestalo s pušenjem.

Tjelesna aktivnost

- Tijekom godine članovi kluba i ostali građani njih oko 3.442, propješačili su u 118 **pješaćenja** oko 592 km na stazama u oklici grada i Istrom. Organizirala su se **pješaćenje za djecu** na stazi "Mali princ" u Šijanskoj šumi 19.03. i 15. 10., i pri tome su se djeci dijelila priznanja za prijeđenih 1.300 metar te male poklone u vidu jabuke i loptice. Na pješaćenjima za djecu sudjelovalo je ukupno 165 djece predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta. Tijekom godine pješaćilo su stazama Pule i okolice, ali i stazama diljem Istre: Parenzana dionicu Buje - Savudrija, Labin - Rabac, Poreč - Zelena Laguna i zvjezdarnica Višnjani, Palud - Polari. Utjecaj rada KRUPPa je mnogo širi od toga i nemoguće je procijeniti broj indirektnih korisnika njegovih aktivnosti. KRUPP je diljem Istre odigrao veliki utjecaj na svijest ljudi o važnosti tjelesne aktivnosti, posebno pješaćenja u prirodi organiziranjem vježbi i pješaćenja u prirodi redovito tri puta tjedno, održavanjem pješaćkih staza, izradom promotivnih materijala i promocijom u medijima.
- *Klub 50+ Veli Vrh Pula* na području Pule i okolice (Veli Vrh, Štinjan, Šijana, Kaštanjer-Monvidal, Busoler, Gregovica, Nova Veruda, Vidikovac; Centar, Veruda) redovito organizira **zajedničko vježbanje i medicinsku gimnastiku** u ritmu od 2/3 puta tjedno po 60 minuta. Na vježbanjima redovito sudjeluje oko 400 polaznika. Uz to je tijekom 2011. godine organizirano tri jednodnevna izleta u prirodi povezana s pješaćenjem (Krk, Istra, Hrvatsko zagorje); te dva ciklusa (jesenji i proljetni) istarskih plesova.
- U *Poreču* i *Taru* se provodi **organizirana tjelovježba za sve skupine rizičnih pacijenata**: dijabetičare, hipertoničare i pretile. Glavni oblik rekreacije je „nordijsko hodanje“ – hodanje sa štapovima, kao idealni oblik rekreativnog aerobnog treninga. Hodanje je organizirano u Poreču svim radnim danima, a u Taru subotom i srijedom. Tijekom 2011. godine je u program uključeno 100 korisnika, održano je 293 grupa sa prosječno 14-18 osoba.

Promjena prekomjerne tjelesne težine

- Tijekom 2011. godine kroz seriju cjelogodišnjih radionica pod nazivom **Škola zdrave i pravilne prehrane** u organizaciji *patronažne službe Istarskih domova zdravlja, ispostava Pula* prošlo je 50 polaznica i 4 polaznika s prekomjernom tjelesnom težinom.
- *Zdravi grad Poreč* organizira **Program promjene ponašanja kod osoba s prekomjernom tjelesnom težinom** sa stručnim voditeljima specijalistom

obiteljske medicine i profesoricom diplomiranom psihologinjom. Ponuđeni program u centar pažnje stavlja emocionalno prejedanje te stoga u grupnom radu, putem 20 radionica, tijekom 6 mjeseci te naknadnom podrškom putem grupe za samoodržavanje voditelji nastoje prekinuti krug emocionalnog prejedanja i djelovati na promjenu ponašanja i životnih navika osoba s prekomjernom tjelesnom težinom. Tijekom 2011. godine kroz program je prošlo 89 novih korisnika u grupnom obliku rada (7 grupa), 15 članova u samoodržavajućoj grupi, te 24 obitelji u individualnom savjetovanju; provedeno je 156 grupnih susreta te 195 individualnih susreta. Sustavnom je evaluacijom utvrđeno da su polaznici programa skidaju 2-3 kg mjesečno, a istovremeno su podučavani i zdravom izboru ponašanja te podupirani u podizanju kvalitete života kako njih samih, tako i njihovih obitelji.

- **Sa pretilim osobama** se u Poreču organiziraju i programi koje u sklopu *porečke ispostave Istarskih domova zdravlja* tijekom cijele godine vodi viša medicinska sestra u **grupnom i individualnom radu**. Grupe su od 10-14 osoba, a tečaj mršavljenja traje 3 mjeseca jednom tjedno, ali se i nakon završenog tečaja korisnici nastavljaju okupljati 1-2 puta mjesečno. Kroz program je prošlo 135 osoba (153 grupnih radionica i 20 individualnih savjetovanja). Prosječan BMI grupe je pao sa 33,8 na 28,4.

Prehrana

- Tijekom 2011. godine nastavljen je program *Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije* **unapređenje prehrane u predškolskim ustanovama** koji se sustavno provodi na području cijele Županije, uz vršenje nadzora nad njihovim higijensko sanitarnim uvjetima. U sklopu programa, osim uzimanja briseva čistoće i kemijskih analiza, obavlja se i računska analiza tjednih jelovnika i izrađuju se novi prijedlozi te se korigiraju eventualne nepravilnosti. Na taj se način prehrana u 27 centralnih, 25 područnih i 16 privatnih vrtića nastoji uskladiti sa preporukama mediteranske prehrane koja pomaže pri prevenciji kardiovaskularnih bolesti. Ovakav sustavan način provedbe programa unapređenja prehrane u predškolskim ustanovama jedinstven je u Hrvatskoj.

Prevenција upotrebe alkohola

- **U suradnji s Ministarstvom pravosuđa RH Udruga Procvat zdravlja** je održala **Dopisni tečaj PROCVAT za zatvorenike – alkoholičare** unutar nekoliko zatvorskih sustava u Republici Hrvatskoj. Predvodi rad sa zatvorenicima u *Zatvoru u Puli* gdje je u suradnji sa voditeljicom tretmana tečaj odradilo 13 zatvorenika. Inače, glavni cilj ovog projekta jest edukacija o prevenciji kardiovaskularnih i zloćudnih bolesti kroz rad na rizičnim čimbenicima, među kojima je i alkohol.
- **Ostali programi vezani za prevenciju upotrebe alkohola** opisani su u poglavlju 3.3

Programi koji utječu na više rizičnih čimbenika istovremeno

- **Zdravstveno preventivne radionice Čuvaj svoje srce** predstavljaju program ranog otkrivanja hipertenzije, hiperkolesterolemije, hiperglikemije i povećanog rizika od kardiovaskularnih bolesti uz edukaciju polaznika programa o preventivnim mjerama kojima se ti rizici značajno smanjuju. Edukacija je

teoretska i praktična. Polaznici su stručno vođeni kroz promjene njihovih rizičnih navika. To se postiže pomoću sedam predavanja i radionica, šest pismenih testova, mjerenjima ukupnog kolesterola i šećera u krvi, krvnog pritiska, opsega struka i indeksa tjelesne mase, pomoću degustacija zdrave hrane, grupnim radom i osobnim savjetovanjima. Program se odvija u organizaciji *Udruge Procvat zdravlja*. Tijekom 2011. godine sedmotjedni program je održan za 41 polaznika – umirovljenika iz Pule i Vintijana u suradnji sa SUHom i Klubom 50+.

Rezultati usvojenih promjena zdravstvenog ponašanja polaznika radionica su slijedeći: 30% umirovljenika je značajno pojačalo svoju tjelesnu aktivnost; 58% njih je stvorilo naviku redovite uporabe obične vode za piće; 27% je povećalo svoj unos voća i povrća; a 36% umirovljenika se odlučilo na smanjenje unosa nezdravih masnoća u prehrani (punomasni mliječni proizvodi ili meso i prerađevine).

3.2.3 Rano otkrivanje bolesti koje su rizični čimbenici za kardiovaskularne bolesti

Postavljeni cilj: Do kraja 2011. godine partneri i suradnici na provođenju prioriteta prevencije kardiovaskularnih bolesti će diljem županije organizirati programe ranog otkrivanja za barem tri različite bolesti koje su rizični čimbenici za kardiovaskularne bolesti.

Šećerna bolest

- *Dijabetička udruga IŽ* je tijekom 2011. godine organizirala 31 akciju ranog otkrivanja šećerne bolesti diljem Istre (Pula, Fažana, Pazin, Poreč, Tar-Vabriga; Marčana, Buzet, Raša). Testirano je 2548 osoba i pronađeno 120 osoba s **povišenim šećerom - novootkrivenim dijabetesom**, koje su dobile sve potrebne informacije o bolesti i upućene su kod liječnika i u klubove na edukaciju.

Hiperkolesterolemija

- *Dijabetička udruga IŽ* je svojim radom uz glukozu u krvi obavila i testiranje na razinu kolesterola u krvi nad 625 osoba.
- Radom zdravstveno preventivnih radionica *Čuvaj svoje srce Udruge Procvat zdravlja* izvršena su mjerenja kolesterola u krvi kod 41 umirovljenika u Puli i Vintijanu. Povišen kolesterol u krvi je pronađen kod 72% ispitanika. Svi su educirani o tom rizičnom čimbeniku i dobili su opće i individualizirane preporuke od strane liječnice.

Hipertenzija

- Radom zdravstveno preventivnih radionica *Čuvaj svoje srce Udruge Procvat zdravlja* izvršena su mjerenja krvnog tlaka u više navrata kod 41 umirovljenika u Puli i Vintijanu. Povišen krvni tlak je pronađen kod 44% polaznika radionica. Svi su educirani o tom rizičnom čimbeniku i dobili su opće i individualizirane preporuke od strane liječnice.

Rano otkrivanje više bolesti odjednom (koje su rizični čimbenici za KVB)

- Rano otkrivanje više bolesti odjednom (koje su rizični čimbenici za KVB) Istarski domovi zdravlja ispostava dr. Lino Peršić Labin - patronažna djelatnost u suradnji s 10 lokalnih klubova umirovljenika kontinuirano jednom mjesečno provodi akcije mjerenja tlaka njihovim članovima, a mjerenje šećera u krvi se provodi po dogovoru. Tijekom 2011. godine izvršeno je 98 mjerenja krvnog pritiska (2032 osoba) i 59 mjerenja GUK-a (1750) i jedanput mjerenje kolesterola kod 50 osoba. Korisnici su uglavnom kronični bolesnici koji dobivaju upute o redovnom uzimanju propisane terapije od strane liječnika OM i o pravilnoj prehrani kod hipertenzije, dijabetesa i slično. Ukoliko se izmjere neka odstupanja od normalnih vrijednosti ispitanici se upućuju liječniku na pregled.
- Labin – zdravi grad u suradnji sa patronažom Istarskih domova zdravlja ispostave dr. Lino Peršić Labin proveli su akcije mjerenja krvnog tlaka i šećera u krvi u radnoaktivnoj populaciji u 3 različitim poduzeća u svrhu otkrivanja rizičnih populacijskih skupina tijekom 2011. godine. Mjerenjima je podvrgnuto 98 zaposlenika. Uz to, akcijama na tržnici u dva navrata izmjereni su krvni tlak i šećer u krvi kod 200 osoba; a akcijom mjerenja GUK - a Udruge dijabetičara u Labinu je obuhvaćeno 158 osoba.

3.2.4 Tercijarna prevencija

Postavljeni cilj: Do kraja 2011. godine partneri i suradnici na provođenju prioriteta prevencije kardiovaskularnih bolesti će organizirati i odraditi barem tri programa tercijarne prevencije razvoja komplikacija kardiovaskularnih bolesti.

Šećerna bolest

- *Dijabetička udruga IŽ* u svojim podružnicama organizira rad **savjetovaništa za osobe sa šećernom bolešću** koja vode patronažne sestre, te **klubove za osobe sa dijabetesom** koji su omogućeni radom volontera – sekundarnih edukatora. Tijekom 2011. godine kroz savjetovaništa je prošlo 1375 osoba, a kroz klubove 3660 osoba.
- *Dijabetička udruga IŽ* organizira i brojna **predavanja u cilju tercijarne prevencije** napretka komplikacija bolesti kod svojih članova. U tom smislu organizirano je 15 stručnih predavanja za šećerne bolesnike kojima je prisustvovalo 351 posjetitelja. Predavači su bili profesori i liječnici specijalisti (internisti, dijabetolozi, neurolozi, nefrolozi). Predavanja su održana u Umagu, Pazinu, Labinu, Puli, Poreču, Buzetu i Marčani.
- Za 6 mlada pacijenta sa šećernom bolešću tipa I *Dijabetička udruga IŽ* je ostvarila mogućnost njihovog boravka u **edukativno rekreativnim kampovima za mlade dijabetičare**, gdje su imali prilike naučiti kako preuzeti kontrolu nad svojom bolešću i samostalnije živjeti.
- U *OB Pula* organiziran je svakodnevni rad s bolesnicima od šećerne bolesti sa svrhom tercijarne prevencije i to u posebnoj **dijabetološkoj ambulanti**. Tjedno kroz ambulantu prođe oko 150 pacijenata koji su po potrebi podvrgnuti liječničkom pregledu, kontrolama ili edukacijama (u više navrata, bilo individualno ili grupno).

Akutni srčani infarkt

- U Poreču se provodi poseban protokol postupanja s pacijentima s akutnom fazom srčanog infarkta, kojima je u slučaju **STEMI-ja** osigurana adekvatna priprema i transport u KBC Rijeka na hitnu intervenciju
- Tijekom 2010. godine obavljena su 27 hitna prijevoza pacijenata sa STEMI - jem (miokardijalni infarkt sa ST elevacijom) iz Pule u centar interventne kardiologije pri KBC – u Rijeka na PCI (perkutanu koronarnu intervenciju).

Hipertenzija

- **Unazad par godina u OB Pula je organiziran rad ambulate za hipertenziju u kojoj svake srijede pacijenti s hipertenzijom imaju prilike obaviti pregled i savjetovanje kod specijalista nefrologa. Ambulanta je radila tijekom cijelog izvještajnog razdoblja, a liječnici specijalisti koji inače vode tu ambulantu su povremeno držali i javna predavanja na temu hipertenzije.**

3.2.5 Razvoj projekta *Centar za prevenciju kardiovaskularnih bolesti*

Postavljeni cilj: Do kraja 2011. godine Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb će uz pomoć suradnika poraditi na iznalaženju mogućnosti institucionalizacije različitih projekata «dobrih modela» unutar prioriteta prevencije kardiovaskularnih bolesti; na stvaranju mogućnosti povećanja dostupnosti takvih, stručnih programa i na povećanju međusobnog povezivanja svih sudionika koji na bilo koji način rade na prevenciji ove multiuzročne skupine bolesti. Izvršiti će se pripremne aktivnosti za razvoj projekta *Centar za prevenciju kardiovaskularnih bolesti*.

U studenom 2011. godine Istarska županija je kao vodeći partner prijavila projekt *Love your heart* na EU natječaj prekogranične suradnje u partnerstvu s IDZ, OB Pula, 3 talijanska i jednim albanskim partnerom.

U projektu se razrađuje razvoj *Centra za prevenciju kardiovaskularnih bolesti* u Istarskoj županiji, kao jedinstvenog centra takve vrste u RH, s ciljem da to bude mjesto na kojem će se:

- a) Voditi registar KVB rizičnih pacijenata IŽ
- b) Informatički povezati rad LOM i kliničara (s KVB rizičnim pacijentima)
- c) Vršiti edukacija rizične populacije (patronažne sestre, fizioterapeut, nutricionista, psiholog)
- d) Vršiti edukacija zdravstvenih radnika
- e) Olakšati i ubrzati dijagnostičke procedure kod najrizičnijih
- f) Prezentirati rad svih onih koji provode znanstveno utemeljene prevencije KVB (udruge, JLS...)
- g) Poticati sistematski pregledi u PZZ s ciljem ranog otkrivanja rizičnih čimbenika za KVB i upisivanja u programe koje tretiraju otkrivene čimbenike
- h) Odvijati grupni rad sa bolesnicima koji su preživjeli srčani infarkt ili moždani udar, rad sa hipertoničarima i dijabetičarima
- i) Raditi medijska promocija prevencije KVB

Centar je u ovom trenutku osmišljen na način da bi se unutar IDZ u Puli odvijala većina aktivnosti vezanih za promociju zdravlja, informatizaciju i prosvjećivanje građana, te objedinjavanje rada na KVB prevenciji – u suradnji s ispostavama IDZ. U OB Puli nalazio bi se drugi dio Centra koji bi više imao dijagnostičko – konzilijarni, ali i edukativni karakter.

3.2.6 Financijski pokazatelji izvršenja Plana za 2011. godinu

KARDIOVASKULARNE BOLESTI	Plan za 2011.	Izvršenje za 2011.
1. Edukacija o rizičnim čimbenicima	10.000,00	10.000,00
1.1. Tiskani materijali i predavanja	10.000,00	10.000,00
2. Preventivni programi	78.000,00	78.000,00
2.1. Organizirano pješaćenje i rekreacija	30.000,00	30.000,00
2.2. Škole zdrave i pravilne prehrane, promjena ponašanja kod osoba s prekomjernom tjelesnom težinom	28.000,00	28.000,00
2.3. Škole odvikavanja od pušenja	20.000,00	20.000,00
3. Rano otkrivanje bolesti	45.000,00	45.000,00
3.1. Zdravstveno -preventivne radionice	30.000,00	30.000,00
3.2. Edukacije za oboljele od šećerne bolesti	15.000,00	15.000,00
4. Tercijarna prevencija	50.000,00	50.000,00
4.1. Transport bolesnika u KBC Rijeka radi prevencije oštećenja srčanog mišića kod akutnog srčanog infarkta	50.000,00	50.000,00
5. Ostalo	67.000,00	67.000,00
5.1. Razvoj projekta "Centar za prevenciju kardiovaskularnih bolesti"	67.000,00	67.000,00
UKUPNO (1.+2.+3.+4.+5.):	250.000,00	250.000,00

Rashodi za financiranje aktivnosti u prioritetu Prevencija kardiovaskularnih bolesti izvršeni su u visini od 100%.

3.3 PREVENCIJA I LIJEČENJE OVISNOSTI I POREMEĆAJA U PONAŠANJU DJECE I MLADIH – PROVEDBA PLANA

Prevencija i liječenje ovisnosti i poremećaja u ponašanju djece i mladih, kao jednog od pet javno-zdravstvenih prioriteta utvrđenih u županijskom Planu za zdravlje, u 2011. godini odvija se u skladu s Operativnim planom aktivnosti za 2011. godinu.

Ciljevi djelovanja usmjereni su i nadalje na:

- praćenje pojavnosti ovisnosti,
- utjecaj na smanjenje potražnje poticanjem učinkovitih preventivnih programa,
- djelovanje na smanjenje ponude poboljšanjem koordinacije i

poticanjem dosljednije primjene i provedbe zakonskih propisa.

Slijedi prikaz aktivnosti u izvještajnom razdoblju

3.3.1 Provođenje primarne prevencije (univerzalna razina)

Tijekom 2011. nadalje se provodio županijski projekt **Zajednice koje brinu - razvoj , implementacija i evaluacija modela prevencije**, kroz aktivnosti implementacije PATHS programa koji je započeo u osnovnim školama na području Poreča i Labina.

Program PATHS (akronim za naziv "Promoting Alternative Thinking Strategies", u prijevodu: promocija alternativnih strategija razmišljanja) usmjeren je na promicanje emocionalne i socijalne kompetencije i smanjivanja agresije i nasilnih ponašanja za djecu predškolskog uzrasta i učenike nižih razreda OŠ, a njegova je učinkovitost višestruko znanstveno potvrđena. U Hrvatskoj se "PATHS-RASTEM" kao projekt započeo provoditi sredinom 2010., a osim Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u njegovu provedbu je uz gradove Zagreb i Rijeku, uključena i Istarska županija. Ciljevi ovog projekta usmjereni su na promociju socijalno-emocionalne kompetencije i smanjivanje rizika za razvoj poremećaja u ponašanju i mentalnih poremećaja kod djece, te na ulaganje u kvalitetu empirijskih istraživanja u području razvoja djece, posebno u evaluaciju ishoda PATHS-a.

S područja IŽ u projektu sudjeluje deset osnovnih škola (Pula, Pazin, Rovinj, Buzet, Umag, Medulin, Fažana).

S ciljem podizanja kvalitete i učinkovitosti različitih preventivnih programa, od kraja 2010. i tijekom 2011. provodio se projekt **"PREFFI: Osiguravanje kvalitete preventivnih programa u Istarskoj županiji"**, uz uključenih tridesetak provoditelja preventivnih programa koje financijski podržava Istarska županija. Provoditelji sudjeluju u procjeni kvalitete vlastitih projekata, kao i na edukacijskim treninzima.

Kampanja **Bježi-Via** se redovito provodi i usmjerena je smanjivanju potražnje za sredstvima ovisnosti.

Istarska županija financijski kontinuirano već više godina podržava veći broj programa za roditelje, obzirom da osnaživanje roditelja predstavlja važan čimbenik u prevenciji poremećaja u ponašanju i pojave ovisnosti kod djece i mladih.

Različitim preventivnim programima koji su se provodili u Puli, Poreču, Buzetu, Medulinu, Vodnjanu, Marčani, Labinu, Umagu i drugim mjestima, bilo je obuhvaćeno i tijekom 2011. oko 1300 korisnika (procjena prema zbirnim podacima iz godišnjih izvješća za 2011.). Programe su provodile slijedeće organizacije i ustanove: Društvo Naša djeca Pula, Udruga za osobni rast i razvoj Odiseja, Udruga ZUM, Društvo psihologa Istre, OŠ Veli Vrh Pula, Dječji vrtić Vesela kuća-Asando cher Pula, Obiteljski centar Istarske županije, više predškolskih ustanova i dr.

Zdravi grad Poreč i nadalje vrlo aktivno obilježava Mjesec borbe protiv ovisnosti, angažirajući sve svoje resurse, s ponudom brojnih aktivnosti za djecu, mlade i roditelje, a godišnje rade s više od 700 korisnika.

Obiteljski centar Istarske županije, kao ustanova osnovan je na temelju odredbi Zakona o socijalnoj skrbi, a njegovo djelovanje se odnosi na podizanje kvalitete života u obitelji kroz organiziranje savjetovališta i preventivnih programa i aktivnosti u zajednici.

Tijekom 2011. godine Obiteljski centar Istarske županije organizirao je brojne aktivnosti, više stručnih predavanja za ciljane skupine korisnika (djeca, mladi, roditelji, stručnjaci, volonteri, suradnici). Centar je u prošloj godini provodio slijedeće programe za roditelje:

1. Nova beba- za trudnice i buduće očeve
2. Rastimo zajedno- ciklus radionica za roditelje najmlađe djece
3. Odgoj s osmjehom- ciklus radionica za roditelje djece predškolske dobi
4. Škola kvalitetnog roditeljstva- ciklus radionica za roditelje djece školske dobi
5. I mama i tata- ciklus radionica za roditelje iz jednoroditeljskih obitelji
6. Odgovorno roditeljstvo- ciklus radionica za roditelje koji su u zatvoru

Tijekom 2011. različitim oblicima grupnog rada i u sklopu Obiteljskog savjetovališta obuhvaćeno je više od 900 korisnika. Različitim jednokratnim aktivnostima (predavanja, tribine, okrugli stolovi, jednokratne radionice, info štandovi, stručni skupovi i drugo), obuhvaćeno je više od 4000 sudionika (izvor podataka: Službena evidencija korisnika Obiteljskog centra).

Broj korisnika i usluga Obiteljskog centra IŽ:

• broj korisnika grupnih programa (ciklusi radionica)	203
• broj korisnika jednokratnih aktivnosti u sklopu programa	2.775
• broj korisnika jednokr. aktivnosti van programa	1.664

Obilježavali su se u različitim sredinama prigodnim aktivnostima brojni datumi (Međunarodni dan obitelji, Međunarodni dan mladih, Dječji tjedan, Dan prava djeteta, Dan prevencije zlostavljanja djece, dani vezani uz borbu protiv obiteljskog nasilja...).

Brojne aktivnosti bile su posvećene Međunarodnoj godini mladih, Međunarodnom danu volontera i Međunarodnom danu ljudskih prava (predavanje g. Jespera Juula). U Mjesecu borbe protiv ovisnosti organizirane su brojne aktivnosti u školama, ustanovama, gradovima i manjim zajednicama, a ističemo i ciklus tribina za mlade održanim u umagu, Poreču, Pazinu i Puli (glavni organizatori: predstavnici Policijske uprave). I nadalje se poboljšava koordinacija i suradnja u planiranju i provođenju aktivnosti s Policijskom upravom, Gradom Pula, te nadležnom Službom iz Zavoda za javno zdravstvo i udrugama.

3.3.2 Provođenje sekundarne prevencije

Kratkoročni ciljevi za 2011. godinu:

- Poboljšati koordinaciju među provoditeljima programa i projekata sekundarne prevencije, kao i među nositeljima Školskog preventivnog programa
- Poboljšavati kvalitetu same provedbe i evaluacije programa i projekata
- Poticati programe usmjerene djeci i mladima u riziku

Programi više savjetovališta kojima se na selektivnoj razini osigurava stručna podrška djeci, mladima i obiteljima s odgojnim i komunikacijskim teškoćama, održavaju se od strane strane JLS i županije, te se istovremeno nastoji podizati njihova stručna razina.

Obiteljsko savjetovanište Obiteljskog centra Istarske županije djeluje od 2008. godine i namijenjeno je svim građanima županije. Savjetovanište pruža savjetodavne usluge individualnog, partnerskog i obiteljskog savjetovanja: djeci, maloljetnicima, mladima, partnerima, roditeljima, obiteljima, starijim osobama i drugim socijalno osjetljivim skupinama. Stručni tim savjetovaništa u prostoru Obiteljskog centra (Pula, Vidikovac 7) čine stručni djelatnici različitih struka: psiholog, socijalni radnik, pravnik, socijalni pedagog. Rad Obiteljskog savjetovaništa temelji se na profesionalnim etičkim načelima struke i humanističkim načelima poimanja pojedinca, grupe i zajednice u cjelini (profesionalnost, dobrovoljnost, diskrecija). Opći cilj je poticanje razvoja osobnih potencijala korisnika. Usluge Obiteljskog savjetovaništa, kao i svih ostalih programa su besplatne za korisnike.

Broj korisnika i usluga Obiteljskog centra IŽ:

- ukupan broj korisnika usluga savjetovanja 738
- od toga broj korisnika usluga savjetovanja novi u 2011. 623
- broj pruženih usluga savjetovanja 1.524

U 2011. godini Obiteljski centar je provodio Mentorski program Daj pet, za djecu u riziku, kroz održavanje i razvoj odnosa s mentoriranim volonterima. Nastavljena je provedba **Medijskog savjetovaništa** za podršku roditeljima i djeci u pravcu odgovornog i kritičkog korištenja medija.

S ciljem razmjene iskustava, povezivanja i podizanja kvalitete rada, Obiteljski centar je u 2011. godini održao dva susreta za predstavnike svih savjetovaništa koja djeluju na području županije, a koja su podržana sredstvima županije i gradova (savjetovanište Zdravog grada Poreč, gradska savjetovaništa u Umagu, Pazinu, Labinu i Rovinju, Savjetovanište biskupijskog Ureda za obitelj, Savjetovanište Udruge Ziid iz Buja i dr). Prvi susret je održan u povodu Međunarodnog dana obitelji (tema: Programi zajednice usmjereni obitelji-prezentacija Obiteljske politike Grada Poreča). Drugim susretom je obilježen Dan ljudskih prava (radionica na temu Obiteljskog savjetovanja koju je održao danski obiteljski terapeut i autor, g. Jesper Juul).

Istarska županija je iz područja sekundarne prevencije, osim više savjetovaništa, u izvještajnom razdoblju financijski podržala slijedeće provoditelje različitih programa: Fond Zdravi grad Poreč (Vršnjak pomagač), Opća bolnica Pula (Vikend bolnica za adolescente), Udruga Suncokret (Lakše kroz školu), Udruga Institut, Udruga Oaza.

Školski preventivni program suzbijanja zlouporabe sredstava ovisnosti i nadalje se provodi u svim odgojno obrazovnim ustanovama u županiji, u skladu s mogućnostima, kao dio godišnjeg programa rada svake osnovne i srednje škole.

U 2011. započele su aktivnosti boljeg povezivanja klubova liječenih alkoholičara koji djeluju u Istarskoj županiji, u što se uključio Obiteljski centar Istarske županije.

3.3.3 Unaprjeđenje rada službi za liječenje i rehabilitaciju ovisnika

Kratkoročni cilj za 2011. godinu bio je:

-Organizacijski objediniti Službu i ambulante u Istri, koje se bave vanbolničkim liječenjem ovisnika, u Službu za prevenciju ovisnosti ZZJŽIŽ (ispostave u Poreču, Rovinju I Umagu.

Centar – Služba za prevenciju ovisnosti Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije, u 2011. godini nastavlja svoj stručni rad i provodi prevenciju, dijagnostiku, vanbolničko liječenje, rehabilitaciju i resocijalizaciju mladih osoba s rizikom, povremenih uzimatelja (konzumenata) i ovisnika o psihoaktivnim drogama. Isto tako radi se i s članovima obitelji naših korisnika. U Službi se provode i aktivnosti zaštite mentalnog zdravlja.

Provodilo se niz programa, a način provođenja je: individualni rad, partnerska i obiteljska terapija, kao i grupna terapija samopomoći članova obitelji itd. Ovisnicima se nudi sveobuhvatna pomoć u okvirima mogućnosti i kompetencije. U 2011. godini su više uključeni novi programi savjetovanja i očuvanja mentalnog zdravlja djece I adolescenata s rizičnim ponašanjem, te preventivni programi u odgojno obrazovnim ustanovama na području grada Pule. Od osnivanja Centra (veljača 1996.) do kraja prosinca 2011. godine u Službi je evidentirano ukupno 2470 osoba (bez članova obitelji). Od ovog broja, 1483 osobe zatražile su pomoć zbog zlouporabe opijata.

Kroz 2011. godinu u Službi se radilo s ukupno 1053 osobe. Od ovog broja, javilo se 719 korisnika te 334 članova njihovih obitelji. Ukupan broj dolazaka u Službu iznosio je 7803. U 2011. godini registrirana su 144 nova korisnika, i to 34 zbog ovisnosti o heroinu, 1 zbog konzumacije kokaina, 1 zbog konzumacije amfetamina, 29 zbog konzumacije marihuane, 9 zbog alkohola. 78 osoba se javilo zbog problema koji nisu bili vezani uz zlouporabu psihoaktivnih droga ili alkohola (savjetovanište) što je nastavak i veći obim (lani 13 osoba, sada 78) rada na problematici zaštite mentalnog zdravlja.

Tablica 3.3.3.1. Broj novevidentiranih korisnika u Službi za prevenciju ovisnosti Zavoda za javno zdravstvo IŽ od 2000. do 2011. godine

Novo-evidentirani	Godina											
	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Ukupno	176	250	186	140	139	178	192	129	84	100	103	144
Od toga heroinski	115	130	90	73	81	99	70	66	49	53	45	34
% heroinski	65,3	52,2	48,4	52,1	58,3	55,6	36,5	51,2	58,3	53	43,6	23,6

Vidljiv je stalni pad postotka novih heroinskih ovisnika.

U 2011. godini testirano je 137 osoba. Sve testirane osobe bile su negativne na testovima za B hepatitis, sifilis i HIV. Od svih testiranih osoba na hepatitis C, 72 osobe dobile su negativan rezultat, a kod 64 osobe nađen je antigen C hepatitisa. Provođene su analiza i protuepidemijske mjere kod ovisnika. Vršena je procjena zdravstvenog stanja, i na temelju toga izdavalo se odobrenje koje je neophodan prilog dokumentaciji za početak liječenja interferonom. Redovito su praćeni pacijenti za vrijeme trajanja terapije interferonom. Vođen je registar i kartoteka pacijenata. Upućivali su ih na cijepljenje protiv hepatitisa B. Nosioci virusa HIV-a poznati od ranije, su pod stalnim nadzorom i terapijom.

Tijekom 2011. godine održano je 11 predavanja roditeljima učenika sedmih razreda i roditeljima učenika prvih razreda srednje škole na temu "Obitelj i prevencija ovisnosti". Ovim predavanjima obuhvaćeno je 217 roditelja.

Tijekom 2011. godine održano je 10 predavanja koja su bila namijenjena djelatnicima osnovnih i srednjih škola na temu "Uloga škole u ranom otkrivanju konzumacije psihoaktivnih droga i alkohola kod mladih". Ovim predavanjima obuhvaćeno je 276 djelatnika škola.

U 2011. štampano je 2000 letaka na temu prevencije ovisnosti, prema već pripremljenom materijalu Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, od kojih je 1000 komada bilo namijenjeno roditeljima, a 1000 komada djeci i mladima. Ovi letci distribuirani su tijekom provedbe preventivnih programa (predavanja i tribine) po školama.

U tijeku su organizacijske pripreme i dogovori oko ponovnog provođenja istraživanja "Analiza rizičnih ponašanja i konzumacije opojnih sredstava srednjoškolaca u Istarskoj županiji", u suradnji s Institutom za društvena istraživanja. Ovo istraživanje već je bilo provedeno 2004. godine. Bilo bi korisno ponovno ga provesti kako bi se ispitalo trenutno stanje u srednjoškolskoj populaciji te usporedilo rezultate s rezultatima prošlog istraživanja i uočilo eventualne trendove. Ispitanici će biti učenici srednjih škola Istarske županije. Voditelj istraživanja je dr. sc. Petar Bezinović. Koordinator su psiholozi zaposleni u Službi, a provoditelji će biti psiholozi, studenti psihologije i pedagogije.

Redovito se provodi prihvat osoba koje izađu iz komuna ili zatvora. U sklopu Protokola o resocijalizaciji Ureda za droge Vlade RH, osobe koje su upućene na Zavod za zapošljavanje s ciljem pronalaska posla, nisu se zaposlile ovim putem.

Prema podacima ambulante u Poreču tijekom 2011. godine radili su sa 211 korisnika usluga (ovisnicima i obiteljima). Individualnih savjetovanja bilo je 851, a obiteljskih savjetovanja 147, što je ukupno manje nego prethodne godine. I ove godine smanjen je obim poslova i usluga (ukupno 998, lani 1122), zbog toga što ambulanta u Poreču radi samo jedan dan u tjednu i to nekoliko sati, zbog objektivnih razloga.

Tablica 3.3.3.2. Broj novoevidentiranih ovisnika i eksperimentatora u 2011.

Mjesto stanovanja	Broj novih ovisnika u 2011.	Broj novih eksperimentatora u 2011.
Poreč	2	14
Vrsar, Funtana		
Novigrad, Tar		
Umag	6	1
Buje	1	1
Pazin		
Motovun		
Ostali iz RH	6	
Stranci	3	
Ukupno	19	6

Broj novoevidentiranih ovisnika o heroinu, približno je isti kao i lani (19/21), kao i broj novih iz Istre (8/10). I dalje je vidljivo da je najviše novih ovisnika već nekoliko godina sa područja Umaga, pa je i broj korisnika usluga ambulante u Poreču skoro isti (62 osobe) kao i iz Poreča (64 osobe) ili 30,3 % iz Poreča i 29,4% iz Umaga. Međutim, broj savjetovanja je znatno veći iz Poreča nego iz Umaga (453/233) zbog udaljenosti.

U ambulanti Rovinj se nastavlja dosadašnji rad s ovisnicima.

U 2011. godini radili su sa 57 osoba, od toga 43 ovisnika o heroinu, 4 osobe zbog THC i 10 članova obitelji. Bilo je 30 osoba na liječenju sa metadonom i 12 osoba sa buprenorfinom. Novoevidentiranih je bilo 2 osobe zbog heroina i 4 osobe zbog marihuana. U zatvoru je bilo 3 osobe, a u komuni također 3 osobe. Ukupan broj dolazaka u ambulantu bio je 415, od toga 305 zbog heroinske ovisnosti (73,5%).

Zadatak organizacijskog objedinjavanja svih Službi (Centar / ambulante) koje se bave vanbolničkim liječenjem ovisnosti u Službu za prevenciju ovisnosti ZZJŽ (kao ispostave u Poreču i Rovinju) bio je, zbog važnosti, istaknut kao kratkoročni cilj u 2011. godini. Međutim, još uvijek nije pronađeno rješenje kako da se organiziraju i povežu eventualne ispostave Službe za prevenciju ovisnosti Pula. Cilj povezivanja je provođenje iste doktrine kao i da se približi mogućnost liječenja što većem broju korisnika u vanbolničkom liječenju. Isto tako, formiranje županijskog registra nije provedeno iz istog razloga. Potrebno je barem funkcionalno povezivanje.

Tijekom 2011. godine u Službi za prevenciju, izvanbolničko liječenje bolesti ovisnosti i zaštitu mentalnog zdravlja ZZJŽ zaposlene su dvije nove osobe i to: psiholog i psihijatar, te su opremljene sve radne prostorije.

Metadonski i buprenorfini programi se provode redovito. Ove programe provode liječnici primarne zdravstvene zaštite. Tako je kod 81 liječnika PZZ iz Istre bio uključen 681 ovisnik.

Služba redovito komunicira i surađuje s liječnicima PZZ Istarske županije kod provođenja metadonskog i buprenorfinog programa, a kontakti i stručni dogovori se provode individualno i kontinuirano.

Provođenje bolničke detoksifikacije:

Tijekom 2011. g. iz Službe za prevenciju, izvanbolničko liječenje bolesti ovisnosti i zaštitu mentalnog zdravlja upućene su u KBC Sestre Milosrdnice u Zagrebu 22 osobe iz Istre. Svi su bili uspješni. U OB Pula upućeno je 20 ovisnika, 16 ih je provelo detox, a 4 ovisnika su napustila program.

U specijalnoj bolnici na Rabu također se vrši detoksifikacija ovisnika na posebnom odjelu s mogućnošću boravka do tri mjeseca. Upućene su 24 osobe, koje su uspješno tretirane, već prema indikacijama (bolničko psihijatrijsko liječenje ili samo detoxifikacija).

Projekt resocijalizacije ovisnika o drogama namijenjen je onima koji su završili neki od programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u terapijskoj zajednici ili zatvorskom sustavu, te ovisnicima koji su u izvanbolničkom tretmanu i duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju i pridržavaju se propisanog načina liječenja.

Prema tom projektu, Služba za prevenciju, izvanbolničko liječenje bolesti ovisnosti i zaštitu mentalnog zdravlja, predlaže CZSS i Zavodima za zapošljavanje, kandidate

koji ispunjavaju uvjete za resocijalizaciju, kako bi se uz pomoć tih institucija školovali / doškolovali, odnosno pronalazili posao. Tijekom 2011. godine, Služba je kontinuirano kontaktirala s ovim institucijama, ali se niti jedna osoba nije zaposlila, niti se doškolovala. Zato su se, prema svojim mogućnostima, u resocijalizaciju uključile tri udruge u Istarskoj županiji:

UZPIRO – CRO, Gradska radionica i Institut.

Udruga UZPIRO – CRO u suradnji sa Službom za prevenciju ovisnosti postigla je neke uspjehe u zapošljavanju i edukaciji. Primjećeno je da je veliki broj ovisnika pokazao interes za uključivanje u projekte udruge, osobito su bili zainteresirani za pomoć pri zapošljavanju. Iz Službe je usmjereno 38 osoba. Ovim putem, korisnici su imali mogućnost, uz majstora, educirati se kroz plaćeni rad, na zidarskim, električarskim, stolarskim, vodoinstalaterskim i soboslikarskim poslovima. Također, imali su mogućnost stjecati znanja i vještine obrade zemljišta, sadnje, sjetve, berbe i prerade poljoprivrednih proizvoda. Samo jedna osoba završila je tečaj za servisera računalne opreme zbog nedostatka financijskih sredstava. Rad je bio nagrađivan. Osim toga, krajem godine Udruga je dobila veliku donaciju od “Arenaturist” d.o.o. Pula, tako da su korisnici dobili i stvari za kućanstvo (frižider, madrac itd.). U odnosu na prošlu godinu, broj zainteresiranih se je povećao na 38 osoba, što uz 14 volontera čini 52 članova Udruge. Međutim, 20 – ak su redovito tijekom godine bili prisutni, a ostali samo povremeno.

Udruga Gradska radionica nastavila je rad s liječenim ovisnicima, ukupno 6 osoba. Korisnici su obučavani tehnikama slikarstva, zidnog slikarstva i modeliranja u glini, te sudjelovali u video radionici. Ove je godine jedan korisnik našao posao kao trgovac, a jedan korisnik bio je stambeno zbrinut unutar Gradske radionice tijekom tri mjeseca.

Udruga Institut provodi projekt resocijalizacije “Pogled izvana” u kojem pomažu osobama na izdržavanju kazne zatvora održavajući grupe, u kojima ih između ostalog motiviraju za život bez droge i nude pomoć nakon zatvora. Tako su održali 66 grupa za 71 korisnika. Sa 4 srodne udruge iz RH potpisali su ugovor o postpenalnom prihvatu ovisnika nakon zatvora. Sa 7 korisnika potpisani su ugovori o resocijalizaciji, po kojem korisnici mogu pronaći posao koristeći internetske stranice, pisanje životopisa, zamolbi za posao, a sve unutar prostorije udruge. Navode da je 219 korisnika koristilo ovaj program i to u obliku jednokratne pomoći, donacije hrane, odjeće i obuće.

Program zamjene šprica i igala – provodi Udruga Institut na području Istarske županije. Program se sastoji u tome da heroinski intravenski ovisnici donose korištene igle i šprice, te dobivaju sterilni pribor za uzimanje droge. Istovremeno, korisnicima se dijele kondomi i savjetuje ih se. Cilj ovog programa (“**Program smanjenja štete**”) je zaštita od spolno i krvlju prenosivih zaraznih bolesti (AIDS, hepatitis, itd.). Osim ovog cilja, čišće su i javne površine, naročito šumarci, gdje ovisnici odbacuju rabljeni pribor. Tako je ove godine prikupljeno za spaljivanje 247,70 kg korištenih šprica i igala, te održavalo čistim 35 lokacija u okolini Pule. U samom projektu zamjene igala bilo je uključeno 348 intravenska ovisnika (prezentirani podaci su preuzeti iz izvješća provoditelja).

3.3.4 Financijski pokazatelji Plana za 2011. godinu

PREVENCIJA I LIJEČENJE OVISNOSTI O DROGAMA	Plan za 2011.	Izvršenje za 2011.
1. Unaprjeđenje provođenja primarne prevencije	433.000,00	431.469,46
1.1. Programi rane obiteljske podrške, jačanja roditeljskih kompetencija i razvoja socijalnih i emocionalnih vještina kod djece	158.000,00	158.000,00
1.2. Projekt "Zajednice koje brinu" - projekti PATHS i PREFFI	100.000,00	100.000,00
1.3. Programi medijske pismenosti	15.000,00	15.000,00
1.4. Medijska kampanja "Bježi-Via"	150.000,00	148.469,46
1.5. Program rada sa nezbrinutom, odgojno zapuštenom, zlostavljanom djecom i djecom u potrebi	10.000,00	10.000,00
2. Unaprjeđenje provođenja sekundarne prevencije	197.000,00	197.000,00
2.1. Savjetovanišni rad (za djecu, mlade, brak i obitelj)	30.000,00	30.000,00
2.2. Aktivnosti za povezivanje i unapređenje rada svih savjetovaništa koja djeluju u IŽ	20.000,00	20.000,00
2.3. Vikend bolnica za adolescente	75.000,00	75.000,00
2.4. Programi vršnjačke pomoći; Mentorski program i drugi preventivni programi usmjereni prema djeci i mladima u riziku	62.000,00	62.000,00
2.5. Prevencija pijenja alkoholnih pića kod mladih	10.000,00	10.000,00
3. Unaprjeđenje rada službi za liječenje i rehabilitaciju ovisnika	630.000,00	630.000,00
3.1. Služba za prevenciju ovisnosti Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije	400.000,00	400.000,00
3.2. Centar za prevenciju i vanbolničko liječenje ovisnosti Poreč	40.000,00	40.000,00
3.3. Programi rehabilitacije, resocijalizacije ovisnika	80.000,00	80.000,00
3.4. Metadonski program liječenja ovisnika	100.000,00	100.000,00
3.5. Suzbijanje alkoholizma	10.000,00	10.000,00
UKUPNO (1.+2.+3.) :	1.260.000,00	1.258.469,46

Rashodi za financiranje aktivnosti u prioritetu Prevencija i liječenje ovisnosti i poremećaja u ponašanju djece i mladih izvršeni su u visini od 99,8%. Manje izvršenje od planiranog, kao rezultat niže ugovorenih cijena, evidentirano je na rashodima medijske kampanje "Bježi-Via".

3.3.5 Zaključak

Zaključuje se da je stabiliziran broj novih registriranih ovisnika, a kontinuirano se povećava ponuda preventivnih programa usmjerenih djeci, mladima i obiteljima, te dijelom i broj programa resocijalizacije liječenih ovisnika.

Sve je veći obuhvat roditelja kvalitetnim programima, iako je još uvijek nedovoljan u odnosu na cjelokupnu populaciju. Postojeći kapaciteti educiranih stručnjaka za rad s roditeljima nisu dostatni da bi bilo moguće svakom roditelju osigurati ponudu za uključivanje u kvalitetan program jačanja odgojnih kompetencija (vizija i izazov: "Škola za roditelje u svakoj školi").

Sve su značajniji pomaci na planu međusektorske suradnje i koordinacije vezano uz prioritet prevencije ovisnosti i poremećaja u ponašanju.

Potrebno je ulagati napore i nadalje na planu edukacija za evaluaciju preventivnih programa, za sustavno praćenje i evaluaciju učinaka provedenih aktivnosti, za bolje povezivanje svih savjetovališta i provoditelja programa za roditelje.

Potrebno je nastaviti poticati suradnju i povezivati rad klubova liječenih alkoholičara, s ciljem stručne podrške i unaprjeđenja njihovog rada.

3.4 UNAPRJEĐENJE SOCIO-ZDRAVSTVENE ZAŠTITE STARIJIH OSOBA – PROVEDBA PLANA

Na području skrbi o starijim osobama kao jednom od prioriteta Plana za zdravlje građana Istarske županije utvrđene su slijedeće strateške odrednice:

- a. Podizanje standarda u institucionalnoj skrbi
- b. Poticanje vaninstitucionalnih oblika skrbi
- c. Uspostavljanje i razvijanje intersektorske koordinacije
- d. Poticanje volontarijata

Najznačajnija postignuća u provedbi Plana u 2011.g.:

- osigurani prostorni uvjeti za ustrojavanje Odsjeka za skrb za oboljele od Alzheimerove demencije s naglaskom na terminalni stadij u Domu za starije i nemoćne osobe Novigrad
- započele aktivnosti na izradi projektne dokumentacije radi izgradnje/proširenja Doma za starije i nemoćne osobe u Puli i Rovinju
- Formiran Centar za palijativnu skrb Istarske županije, izdvojen iz sustava skrbi o starijima

3.4.1 Podizanje standarda u institucionalnoj skrbi

Usluge institucionalne skrbi za starije i nemoćne osobe u Istarskoj županiji pružaju 4 doma kojih je osnivač Istarska županija (domovi u Novigradu, Puli, Raši i Rovinju). Grad Poreč i Grad Buzet osnivači su domova na svom području. U Puli djeluje privatna ustanova Dom za starije i nemoćne Sv. Polikarp. Zadnjih nekoliko godina otvaraju se obiteljski domovi privatnih osnivača koji mogu zbrinuti do 20 korisnika.

Povećanje kapaciteta u institucionalnoj skrbi evidentno je u razdoblju od 2006. do 2008.g. Planirano daljnje povećanje kapaciteta, naročito izgradnja domova kojima bi osnivači bile jedinice lokalne samouprave uslijed različitih razloga, a prije svega zbog ekonomske krize nije realizirana predviđenom dinamikom.

3.4.1.1. Domovi za starije i nemoćne osobe kojima je osnivač Istarska županija

Odlukom Vlade Republike Hrvatske osiguravaju se financijska sredstva (minimalni financijski standardi) za poslovanje domova za starije i nemoćne u vlasništvu županija. Sredstva „iznad standarda decentralizacije“ osiguravaju se iz proračuna Istarske županije, jedinica lokalne samouprave te donacijama fizičkih i pravnih osoba, čime se podiže standard te kvantiteta i kvaliteta usluga. Uvođenje novih te povećanje opsega postojećih usluga u institucionalnoj skrbi odnosi se na dodatne mjere zdravstvene zaštite, odnosno specijalističke preglede u ustanovi, razvoj skrbi za oboljele od Alzheimerove i drugih demencija kao i razvoj radno-okupacijskih kompetencija zaposlenih u ustanovama. Uz to, domovi za starije i nemoćne razvijaju usluge izvaninstitucionalne skrbi za starije osobe u zajednici te time doprinose da starije osobe čim dulje ostanu u svojim domovima.

Tablica 3.4.1.1.1: Broj korisnika i broj zaposlenih u domovima za starije i nemoćne osobe kojima je osnivač Istarska županija na dan 31.12.2011. godine

Ustanova \ Broj korisnika	Stalni smještaj (stambeni + stacionar)	Dnevni boravak	Prehrana i dostava obroka	Pomoć i njega u kući	Broj zaposlenih
DZSNO Novigrad	180	0	12	1	65
DZSNO "A. Štiglic" Pula	175	25	80	25	81
DZSNO Raša	61	15	18	0	33
DZSNO "D. Pergolis" Rovinj	168	0	16	0	70
Ukupno	584	40	126	26	249

Pravilnik o vrsti i djelatnosti doma socijalne skrbi, načinu pružanja skrbi izvan vlastite obitelji, uvjetima prostora, opreme i radnika doma socijalne skrbi, terapijske zajednice, vjerske zajednice, udruge i drugih pravnih osoba te centara za pomoć i njegu u kući (NN 64/09) temeljem kojeg su usklađeni opći akti o unutarnjem

ustrojstvu, sistematizaciji poslova i potrebnom broju radnika, propisao je bitno veći broj potrebnih kadrova u domovima u odnosu na postojeće stanje. Do kraja 2016.g. bit će potrebno udovoljiti kriterijima iz navedenog pravilnika, što će iziskivati značajno veća financijska sredstva, koja nisu osigurana unutar minimalnih financijskih standarda.

U Istarskoj županiji učinjen je značajan iskorak u području skrbi o oboljelima od demencije, koja bi, prema prognozama, mogla postati jedan od najznačajnijih javnozdravstvenih problema današnjice. Osobe s demencijom u RH smještavaju se u domove za starije i nemoćne osobe, u domove za psihički bolesne te u psihijatrijske ustanove jer ne postoje ustanove za adekvatnu skrb o oboljelima od ove bolesti. Centar pojačane skrbi za oboljele od Alzheimerove demencije i demencija sa savjetovalištem u Puli djeluje od 2009.g., a tijekom 2011.g. stvorene su prostorne pretpostavke za formiranje specijalizirane jedinice za pružanje usluga smještaja oboljelima od Alzheimerove demencije u Domu za starije i nemoćne osobe u Novigradu. Uz prostorne uvjete koji su osigurani, potrebno je zaposliti veći broj kadrova koji jedinica ovakvog tipa iziskuje, za što je potrebno osigurati financijska sredstva iznad onih predviđenih minimalnim standardima.

3.4.1.2. Dodatne mjere zdravstvene zaštite u domovima za starije i nemoćne osobe i domovima za psihički bolesne odrasle osobe

Financiranjem dodatnih mjere zdravstvene zaštite u domovima za starije i nemoćne osobe i domovima za psihički bolesne odrasle osobe od strane Istarske županije (300.130,00 kn) osigurava se značajno bolji standard rada jer se specijalistički pregledi (internist, neurolog, psihijatar, fizijatar, oftalmolog) obavljaju u ustanovama. S druge strane, značajna je ušteda na prijevozu korisnika koji su često nepokretni te je prijevoz potrebno vršiti sanitetskim vozilom uz pratnju.

Tablica 3.4.1.2.1 Broj dolazaka i sati liječnika PZZ i SZZ u domove za starije i nemoćne osobe i domove za psihički bolesne odrasle osobe

Ustanova	Naziv usluge	Broj dolazaka godišnje		Broj sati	
		Frekvencija	Ukupno	Po dolasku	Ukupno
DZSNO "Alfredo Štiglic" Pula	*PZZ	---	257	2	514
	**SZZ (internista,neurolog)	2 x mj	24	2	48
DZSNO Novigrad	*PZZ	6 x mj.	72	2	144
	**SZZ (psihijatar, fizijatar)	3 x mj.	36	3	108
DZSNO Raša	* PZZ	3 x mj.	36	2	72
	**SZZ (psihijatar, internista, fizijatar)	2 x mj.	24	2	48
DZSNO "Domenico Pergolis" Rovinj	*PZZ	6 x mj.	72	2	144
	**SZZ (psihijatar, fizijatar, internista, neurolog, oftalmolog)	3 x mj.	36	3	108
Dom za psihički bolesne odrasle osobe Motovun	*PZZ	4 x mj.	48	4	192
	**SZZ (psihijatar, fizijatar, internist, okulist)	2 x mj	24	2	48

Dom za psihički bolesne odrasle osobe Sv.Nedelja	*PZZ	4 x mj.	48	4	192
	**SZZ (psihijatar)	2 x mj.	24	2	48
Dom za psihički bolesne odrasle sobe "Vila Maria"	*PZZ	---	250	2	500
	**SZZ (internista,neurolog)	2 x mj.	24	2	48
DZSNO Buzet	**SZZ (internista,neurolog, psihijatar, oftalmolog, radiolog, urolog, ORL)		17	4	68
DZSNO Poreč	**SZZ (internista,psihijatar, neurolog, fizijatar, ortoped, dermatolog)		28	3	97
UKUPNO	*PZZ - primarna zdravstvena zaštita		783		1758
	**SZZ - sekundarna zdravstvena zaštita		235		621

3.4.1.2. Domovi kojima su osnivači jedinice lokalne samouprave

Problem institucionalnog zbrinjavanja starijih i nemoćnih osoba i nedostatnih kapaciteta u domovima kojima je osnivač Istarska županija neke su jedinice lokalne samouprave uspješno riješile osnivanjem i sufinanciranjem domova za starije i nemoćne osobe. Uz domove u Buzetu (50 korisnika) i Poreču (83 korisnika te dnevni boravak za 20 korisnika), u izgradnji je Dom za starije i nemoćne osobe u Umagu, a vrše se i pripreme radnje za izgradnju ili dogradnju postojećih domova za područje Pazina, Pule, Labina i Rovinja.

Resorno ministarstvo financijski ne prati izgradnju i poslovanje novoizgrađenih domova. Kako je ekonomska cijena mjesečnih usluga nepristupačna većini starijih i nemoćnih osoba (cca 6.000 kn), teret sufinanciranja za svoje su građane preuzele su lokalne zajednice (Buzet 50%, Poreč 15-50% ekonomske cijene).

Istarska županija pruža financijsku i stručnu podršku jedinicama lokalne samouprave u pronalaženju najoptimalnijeg modela financiranja izgradnje i pružanja usluga institucionalne ili vaninstitucionalne skrbi za starije osobe. Jedna od mogućnosti koja se razmatra je i model javno-privatnog partnerstva, prema kojem bi privatni partner bio zadužen za izgradnju, opremanje i održavanje objekata, dok bi javni partner skrbio o pružanju usluge.

3.4.2 Poticanje vaninstitucionalnih oblika skrbi

Poticanje i razvoj vaninstitucionalnih oblika skrbi ima za cilj razvoj specijaliziranih timova koji će, u suradnji s jedinicama lokalne samouprave i udrugama, provoditi programe usmjerene na podizanje kvalitete života starijih osoba.

Provedeni programi vaninstitucionalnih oblika skrbi o starijim osobama razvijali su se i provodili u skladu s prepoznatim potrebama korisnika, a njihova kvaliteta i broj korisnika bitno je obilježen razinom suradnje uključenih dionika (jedinica lokalne samouprave, struke i udruga građana).

3.4.2.1. Pomoć u kući korisnika

Socijalni alarmni sustav „Halo niste sami“ organiziran je u vidu pomoći i podrške osobama starije životne dobi putem dežurnog telefona, a usluge pruža ustanova

Dom za starije i nemoćne osobe "Alfredo Štiglic" u Puli. U operativnom centru osigurava se 24 satno dežurstvo medicinskog stručnog osoblja, a u slučaju krizne situacije u domu korisnika. Korisnik pritiskom na alarm dojavljuje operativnom centru potrebu za pomoći. Tijekom 2011.g. bilo je uključeno 30 korisnika, prosječna dob korisnika je 83 godine. Najveći broj korisnika je s područja Grada Pule i okolnih općina. Tijekom 2011.g. ukupno je ostvareno 3020 poziva, od čega je 30 poziva bilo u slučaju hitnoće, preostali pozivi zbog savjeta, informacija ili radi provjere sustava i sl. Uslugu, osim Istarske županije, financiraju jedinice lokalne samouprave i sami korisnici, a projekt je značajan jer unaprjeđuje vaninstitucionalnu skrb o starijim osobama, naročito onima koje žive u staračkim samačkim domaćinstvima.

Program „Hospicij – kućna skrb“ provodi se pri Domu za starije i nemoćne osobe – Gerontološkom centru Poreč, a odnosi se na vaninstitucionalnu pomoć starim, nemoćnim, privremeno ili trajno neautonomnim osobama u segmentu kućne skrbi. Godišnje različite oblike pomoći (socijalni izvid i upućivanje na socijalna prava, pomoć u kući, psihološka pomoć i potpora oboljelom i članovima obitelji, fizikalna terapija, zdravstvena njega, prijevoz neautonomnih korisnika, besplatna posudba i transport ortopedskih pomagala, prije svega električnih medicinskih kreveta) primi oko 100 teških bolesnika s područja Grada Poreča i okolnih općina poreštine. Programom se prvenstveno nastoji riješiti psihosocijalna problematika teških bolesnika.

Problem veće potrebe za uslugama zdravstvene njege u kući od financijskog normativa kojeg osigurava HZZO razmatrao je Radni tim za zdravstvenu njegu u kući. Izdani nalozi za zdravstvenu njegu od strane liječnika obiteljske medicine i usluge zdravstvene njege u kući obavljene prema tim nalogima premašuju financijska sredstva koja su osigurana od strane HZZO-a. Zdravstvene njege pružile su za 113.000,00 kn usluga više od normativa HZZO, a za razdoblje I-XII 2010. HZZO vratio je račune zdravstvenim negama zbog prekoračenog normativa u visini od 323.000,00 kn što čini 5% ukupnog vrijednosnog normativa za Istarsku županiju. Dostupnost i kontinuiranost usluge zdravstvene njege u kući vrlo je važna jer je u 90% slučajeva potrebna odmah tj. hitno i ne može se stavljati na liste čekanja. Stoga je temeljem utvrđene potrebe i osiguranja kontinuiteta zdravstvene zaštite predloženo sufinanciranje usluga zdravstvene njege iz Proračuna Istarske županije u visini od 299.568,23 kn kao i kriteriji za raspored ukupne visine sredstava između zdravstvenih njega.

ZDRAVSTVENA NJEGA	PODRUČJE	Broj ugovorenih med. sestara	ISPLAĆENO IZ PRORAČUNA IŽ
Ustanova za zdravstvenu njegu u kući "Kature" Labin	Labin, Sv.Nedelja, Raša	5	32.338,00
Ustanova za zdravstvenu njegu Berton-Erman	Pazin, Sv.Petar u Šumi, Žminj, Cerovlje, Gračišće Tinjan, Karojba, Lupoglav Motovun	6	20.896,00

Privatna zdravstvena njega bolesnika Zdenka Havić - Buzet	Buzet Lanišće Oprtalj	2	9.950,00
Privatna zdravstvena njega bolesnika Milena Dupor-Krizmanić - Rabac	Kršan Pićan	1	5.970,00
Privatna praksa zdravstvene njege Mladenka Rošić	Labin	1	7.463,00
Ustanova za zdravstvenu njegu u kući "Eleonora" - Poreč	Poreč, Vrsar, Umag, Buje Novigrad, Brtonigla, Višnjan Sv.Lovreč, Kaštelir, Vižinada Tar, Funtana, Rovinj Grožnjan, Oprtalj	11	57.454,50
Ustanova za zdravstvenu njegu u kući "Zlatne ruke" - Pula	Pula, Medulin, Ližnjan, Marčana, Vodnjan, Fažana, Svetvinčenat	24	125.124,00
Privatna zdravstvena njega bolesnika Loredana Macchi - Rovinj	Rovinj, Kanfanar	1	4.975,00
Privatna praksa zdravstvene njege bolesnika Ana Sošić Rovinj	Rovinj, Bale Kanfanar	1	4.896,23
Privatna praksa zdravstvene njege bolesnika Romana Vošten - Rovinj	Rovinj, Kanfanar Bale	2	9.950,00
Privatna praksa zdravstvene njege bolesnika Melanija Buljan - Poreč	Poreč, Vrsar, Tar Vižinada, Višnjan, Kaštelir	2	10.601,50
Privatna praksa zdravstvene njege bolesnika Irena Jelčić - Barban	Barban, Marčana	1	4.975,00
Privatna zdravstvena njega bolesnika Tereza Linardon - Livade	Karojba, Motovun, Oprtalj Grožnjan, Buje	1	4.975,00
UKUPNO		58	299.568,23

Program dnevni boravak i pomoć u kući starijim osobama po modelu Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti provodio se u Gradu Pazinu te okolnim općinama pazinštine. Za provedbu programa nisu dostatna sredstva dobivena temeljem Ugovora o suradnji sklopljenim u ožujku 2011.g. s Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Programom je obuhvaćeno 159 korisnika, u dijelu Programa Pomoć u kući uključeno je 125 korisnika, a u dijelu Programa Dnevni boravak 49 korisnika, od kojih isključivo u Dnevnom boravku boravi 34 korisnika, dok njih 15 koristi oba programa.

Općina Lanišće provodi program Dislociranog dnevnog boravka u Lanišću, u kojem su u skladu s interesima i potrebama korisnika organizirana druženja, razgovori i sportsko rekreativne aktivnosti jednom tjedno, glazbene i kreativne radionice jednom mjesečno, kao i tematska predavanja i obilježavanje prigodnih događanja. U program je bilo uključeno 30 korisnika, žitelja Općine Lanišće, a korisnici su redovito dolazili na sve planirane aktivnosti u Dislocirani dnevni boravak, na izlete, priredbe i druženja.

Posjete starijim osobama i dobrosusjedska pomoć organizirana je najvećim dijelom od strane nevladinih udruga čiji se projekti sufinanciraju iz Proračuna Istarske županije: Savez udruga antifašističkih boraca IŽ, Zajednica udruga umirovljenika IŽ, Udruga umirovljenika unutarnjih poslova Istre te Sindikat umirovljenika, Podružnica Pula.

3.4.2.2. Radionice, predavanja, savjetovališta

Pod nazivom „Lijepo je doživjeti starost, a u srcu očuvati mladost“ volonterke Zdravstveno rekreativnog sportskog kluba Breza Pula, organiziraju recitatorske, kulinarske, plesne, kostimografske i sportsko-rekreativne radionice za starije osobe.

Udruga za promicanje stvaralaštva Art studio projektom „Kreativnost nema godine“ pomaže korisnicima Doma za starije i nemoćne osobe „Alfredo Štiglic“ Pula da iskažu svoju kreativnost radom i međusobnim druženjem u keramičkim radionicama koje se odvijaju jednom tjedno po dva sata. U aktivnosti radionice stalno je bilo uključeno 20 stalnih korisnika.

Učilište za treću životnu dob pri Pučkom otvorenom učilištu Umag organiziralo je u 2011.g. tečajeve informatike u 4 grupe polaznika, tečajeve engleskog i talijanskog jezika, dva ciklusa psiholoških radionica (teme samopouzdanje i međuljudski odnosi), kreativne radionice (slikanje, DAS masa, kaširanje), izložbe radova polaznika, zdravstvena predavanja, posjet Festivalu treće životne dobi u Ljubljani te Božićni koncert i druženje za kraj osobe. Ukupno je u projektu sudjelovalo 415 osoba s područja Grada Umaga ali i cijele bujštine.

Zaštita i promicanje prava umirovljenika i starijih osoba te organizacija zdravstvenih predavanja i upoznavanje sa pravima iz socijalne zaštite aktivnosti su koje za svoje članove organizira Sindikat umirovljenika Hrvatske, Županijsko povjerenstvo SUH-a IŽ Pula.

Članovi Udruge za unaprjeđenje zdravlja i kvalitete života oboljelih od Alzheimerove bolesti i njihovih obitelji sudjeluju kao stručni suradnici u radu Savjetovališta pri Centru pojačane skrbi za oboljele od Alzheimerove demencije i demencija. Savjetovalište pruža informacije o dijagnosticiranju, zbrinjavanju oboljelih, informacije o pravima, liječenju te pruža podršku i prevenira razvoj stresnih situacija. Savjetovalište je radilo svaku srijedu od 17.00 do 19.00 sati. Tim koji radi u Savjetovalištu sastoji se od specijaliste psihijatra, obiteljskog liječnika, psihologa i socijalnog radnika. Osim individualnog rada, jednom mjesečno, psihijatar vodi grupu samopomoći za članove obitelji. Usluge Savjetovališta je tijekom 2011.g. koristilo 120 osoba, a značajan je i rad na senzibilizaciji javnosti za probleme ove specifične kategorije bolesnika i njihovih obitelji.

3.4.2.3. Novčane pomoći

Odlukom župana Istarska županija preuzela je obvezu financiranja ili sufinanciranja materijalne zaštite učesnika NOR-a isplatom novčanih pomoći direktno korisnicima ili

putem jedinica lokalne samouprave koje sudjeluju u pružanju materijalne zaštite. Visina novčane pomoći iznosi 200,00 kn mjesečno, a u 2011. godini pravo je ostvarilo 132 korisnika. Savezu udruga antifašističkih boraca i antifašista Istarske županije na ime Fonda solidarnosti (financijska pomoć obitelji u visini od 1.000,00 kn za pogrebne troškove preminulog člana) osigurana je financijska pomoć za 200 članova. Civilnim invalidima II. svjetskog rata (9 osoba) sufinancirana je naknada čija je visina određena prema postotku invalidnosti.

3.4.3 Uspostavljanje i razvijanje intersektorske koordinacije i volontarijata

Razvoj kvalitetnije ponude programa i usluga za starije osobe odvijao se putem koordinativnih sastanaka i drugih oblika savjetodavno-informativnog rada. Zavod za javno zdravstvo IŽ – Centar za gerontologiju, kontinuirano vrši monitoring i evaluaciju zdravstvenih potreba, funkcionalne onesposobljenosti i usluga za starije osobe u Istarskoj županiji te predlaže odgovarajuće zdravstvene mjere. U 2011.g. prikupljeno je 237 individualnih obrazaca iz domova za starije i nemoćne i drugih socijalnih ustanova.

3.4.3.1. Volontarijat

Sindikata umirovljenika Hrvatske – Podružnica Pula u veljači 2011.g. organizirao je tečaj za osposobljavanje volonterki za pomoć u kući na kojem je educirano 18 volonterki. Tijekom 2011. godine pružene su usluge pomoći i njege u kući za 65 starijih osoba, ukupno 4911 posjeta te je pruženo 8.040 usluga. Pomoć se sastojala u druženju, razgovorima, nabavci lijekova, hrane, odjevnih predmeta, plaćanju računa i slično. Krajem 2011.g. prijavljivale su se novo zainteresirane osobe za obavljanje poslova volonterske njege i pomoći u kući u 2012. godini što predstavlja rezultat vrlo kvalitetnog rada Sindikata umirovljenika na senzibilizaciji građana za uključivanje u volonterski rad.

Udruga umirovljenika unutarnjih poslova Istre, Savez udruga antifašističkih boraca i antifašista Istarske županije te Zajednica udruga umirovljenika Istarske županije djeluju u cilju socio-zdravstvene zaštite i unaprjeđenja kvalitete života starijih osoba, brinu o socijalnim i zdravstvenim pitanjima članova udruga, informiraju svoje članove te organiziraju zajedničke susrete i druženja.

3.4.4 Financijski pokazatelji izvršenja Plana za 2011. godinu

Odluka o minimalnim financijskim standardima za decentralizirano financiranje domova za starije i nemoćne osobe kojima je osnivač Istarska županija za 2011. godinu		
Domovi za starije i nemoćne osobe	Plan rashoda za 2011.	Izvršenje Plana rashoda u 2011.

Dom za starije i nemoćne osobe Novigrad	9.775.013,00	9.734.800,07
Dom za starije i nemoćne osobe "A.Štiglić" Pula	11.528.862,00	11.576.661,00
Dom za starije i nemoćne osobe Raša	4.272.037,00	4.269.495,15
Dom za starije i nemoćne osobe "D.Pergolis" Rovinj	9.722.688,00	9.714.040,91
Hitne intervencije - ukupno	600.000,00	600.000,00
UKUPNO RASHODI:	35.898.600,00	35.894.997,13
Izvor financiranja - PRIHODI		
Proračun Istarske županije - decentralizacija	19.211.600,00	19.211.600,00
Prihodi za posebne namjene*	16.687.000,00	16.695.739,43
UKUPNO PRIHODI:	35.898.600,00	35.907.339,43
*prihodi za posebne namjene - prihodi koje dom ostvari naplatom cijene skrbi od obveznika plaćanja, ostalih usluga ili na drugi način		

SOCIO-ZDRAVSTVENA ZAŠTITA STARIJIH OSOBA	Plan za 2011.	Izvršenje za 2011.
1. Podizanje standarda u institucionalnoj skrbi	1.025.372,00	1.131.342,00
1.1 Program dodatnih mjera zdravstvene zaštite u domovima za starije i nemoćne osobe i u domovima za psihički bolesne odrasle osobe	300.130,00	300.130,00
1.2. Projektna dokumentacija za izgradnju novih domova za starije i nemoćne osobe (Pula, Rovinj)	100.000,00	206.100,00
1.3. Centar pojačane skrbi za oboljele od Alzheimerove demencije u Domu "Alfredo Štiglić" Pula	410.842,00	410.842,00
1.4. Ulaganja u prostor (usklađivanje s Pravilnikom o vrsti i djelatnosti doma socijalne skrbi)	204.400,00	204.270,00
1.5. Vila Maria, likovne radionice	10.000,00	10.000,00
2. Poticanje vaninstitucionalnih oblika skrbi	1.442.890,00	1.398.538,65
2.1.Projekt "Halo, niste sami"	97.290,00	97.290,00
2.2. Dnevni boravak u Lanišću	43.000,00	43.000,00
2.3. Pomoć u kući, prijevoz i dnevni boravak (po modelu MOBMS-a)	250.000,00	250.000,00
2.4. Palijativna skrb, hospicij, zdravstvena njega	417.000,00	416.568,23
2.5. Posjete starijim osobama u kući i dobrosusjedska pomoć	5.000,00	5.000,00
2.6. Radionice, predavanja, savjetovališta i slične usluge namijenjene starijim osobama	70.600,00	70.600,00
2.7. Novčane pomoći (Fond solidarnosti, učesnici NOR-a, civilni invalidi II. svjetskog rata)	560.000,00	516.080,42
3. Uspostavljanje i razvijanje intersektorske koordinacije i volontarijata	150.000,00	150.000,00
3.1. Epidemiološka praćenja i istraživanja vezana uz starenje	40.000,00	40.000,00
3.2. Intersektorska koordinacija i razvijanje volontarijata (udruge umirovljenika, SUAB, edukacijske radionice)	110.000,00	110.000,00
UKUPNO (1.+2.+3):	2.618.262,00	2.679.880,65

Rashodi za financiranje aktivnosti u prioritetu Socio-zdravstvena zaštita starijih osoba izvršeni su u visini od 102,3%. Veća realizacija od planirane evidentirana je kod rashoda za projektnu dokumentaciju za izgradnju doma za starije i nemoćne osobe u Labinu (točka 1.2.), dok su manji rashodi uslijed manjeg broja korisnika evidentirani kod novčanih pomoći (točka 2.7.).

3.5 UNAPRJEĐENJE KAKVOĆE VODA – PROVEDBA PLANA

U sklopu Plana za zdravlje Istarske županije za prioritet voda u timu za implementaciju plana zaduženi su Aleksandar Stojanović, dr.med., spec.epidem., voditelj Službe za zdravstvenu ekologiju u Zavodu za javno zdravstvo Istarske županije i Ljiljana Dravec, dipl.ing.kem.teh., voditeljica Odsjeka za zaštitu prirode i okoliša, Upravnog odjela za održivi razvoj u Istarskoj županiji.

Aktivnosti u prioritetu "VODA" su kompleksnog karaktera i zahtijevaju dugoročna planiranja jer se radi uglavnom o kapitalnim investicijama koja povezuju tvrtke i uprave u državnom vlasništvu i javna poduzeća u vlasništvu lokalne uprave i samouprave posebno u dijelu financiranja.

Radi kvalitetnijeg planiranja ali i kasnijeg praćenja provedbe planiranih aktivnosti tijekom 2006. godine formirane su radne grupe koje se bave:

1. Unapređenjem sustava i sigurnosti vodoopskrbe,
2. Unapređenjem sustava zbrinjavanja krutog i tekućeg otpada i
3. Obrazovanjem i edukacijom u domeni zaštite voda.

Grupe čine odgovorni djelatnici javnih tvrtki koje se bave vodoopskrbom, zbrinjavanjem krutog i tekućeg otpada te obrazovanjem i edukacijom. Prve dvije radne grupe su institucionalizirane i rješavaju zacrtane aktivnosti u sklopu svojih redovnih aktivnosti. Upravni odjel za održivi razvoj odsjek za zaštitu prirode i okoliša Istarske županije kontinuirano, također u sklopu obveza koje proizlaze iz Zakona o otpadu i Zakona o vodama, ima redovite sastanke posebno s grupom formiranom za unapređenje sustava zbrinjavanja krutog i tekućeg otpada kao prioriternih aktivnosti u domeni zaštite okoliša i zaštite krškog vodonosnika iz kojega se Istra snabdijeva pitkom vodom. Tako su radne grupe imale ukupno četiri radna sastanka od čega grupa za unapređenje sustava zbrinjavanja krutog otpada dva (listopad, studeni) i grupa za unapređenje sustava zbrinjavanja tekućeg otpada dva (rujan, prosinac).

Planovi, projektne mjere i aktivnosti unutar grupe mjera za 2011. godinu usklađeni su s planovima i važećim dokumentima samih provoditelja aktivnosti. Bazni dokument na kojem temelje gotovo sve aktivnosti je Odluka o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće na području Istarske županije, usvojena na Skupštini Istarske županije u kolovozu 2005. godine (Sl. novine IŽ 12/05).

Aktivnosti su grupirane u četiri grupe i to:

1. Provođenje administrativnih mjera zaštite vodnih resursa i podizanje ekološke svijesti o očuvanju okoliša;
2. Unapređenje gospodarenja krutim otpadnim tvarima;
3. Unapređenje sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda;
4. Podizanje kvalitete vodoopskrbnog sustava.

Izvješće za 2011. godinu, prikazano tabelarno po grupiranim aktivnostima, bazira na podacima koji su prikupljeni od Istarske županije, Zavoda za javno zdravstvo IŽ, Hrvatskih voda, vodovoda, komunalnih tvrtki i tvrtke IVS - Istarski vodozaštitni sustav iz Buzeta.

Financijsko izvješće odnosi se isključivo na sredstva koja su osigurana za provedbu aktivnosti iz proračuna Istarske županije za 2011. godinu.

3.5.1 Provođenje administrativnih mjera zaštite vodnih resursa i podizanje ekološke svijesti građana

AKTIVNOST	TKO	KADA	IZVRŠENJE PLANA
Provođenje programa praćenja kakvoće sirovih voda izvorišta koji se koriste ili su potencijalni za javnu vodoopskrbu stanovništva, privrede i turizma u IŽ	Hrvatske vode – VGO Rijeka Zavod za javno zdravstvo Istarske županije Upravni odjel za održivi razvoj, Odsjek za zaštitu prirode i okoliša IŽ	Kontinuirano (Izvješće do kraja ožujka tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu)	Tijekom 2011. godine nastavilo se sa praćenjem kakvoće voda po programu financiranom iz proračuna HV i po programu financiranom iz proračuna IŽ. ZZJZiŽ je do sada izvršio sve ugovorom planirane aktivnosti. Izvješće, koje će objediniti rezultate oba programa praćenja kakvoće sirovih voda, ZZJZiŽ mora dostaviti do 31.03.2012. Nakon prihvatanja izvješća od strane predstavničkog tijela IŽ isto će se objaviti na web stranicama IŽ kako bi rezultati bili u cijelosti dostupni javnosti. ¹⁾
Provođenje programa mjera zaštite izvorišta temeljem Odluke o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u IŽ (Sl. novine IŽ 12/05): izrada projektnog zadatka za izradu Programa i usuglašavanje istog s svim dionicima	IVS – istarski vodozaštitni sustav Buzet Hrvatske vode VGO Rijeka Upravni odjel za održivi razvoj, Odsjek za zaštitu prirode i okoliša IŽ	Kraj 2011.	Tvrtka IVS - istarski vodozaštitni sustav Buzet d.o.o. nije dostavila projektni zadatak za izradu Programa sa suglasnošću Hrvatskih voda iz kojega se vidi financijska konstrukcija izrade Programa. Slijedom navedenoga IŽ nije osigurala dio financijskih sredstava u Proračunu za 2011. godinu.

<p>Novelacija zona sanitarne zaštite izvorišta temeljem hidrogeoloških istraživanja</p>	<p>Hrvatske vode VGO Rijeka i nadležnim tijelima Istarske županije Upravni odjel za održivi razvoj, Odsjek za zaštitu prirode i okoliša IŽ</p>	<p>Kontinuirano prema izvršenim hidrogeološkim istraživanjima koja ugovaraju Hrvatske vode</p>	<p>Izvršeni su vodoistražni radovi: trasiranje ponora sjeverno od Buja i hidrogeološko kartiranje područja II. zone izvora Bužin i Gabrijeli te novelirana i usklađena granica s katastarskim planom (Hidrogeološka istraživanja za novelaciju druge zone sanitarne zaštite izvorišta Bužin i Gabrijeli, B. Munda, GeoAqua d.o.o.,2011.). Upravni odjel za održivi razvoj IŽ je, 14. prosinca 2011. godine zaprimio Elaborat i u postupku je usklađivanje kartografskih prikaza Odluke uz suglasnost JLS na čijem je području došlo do promjene te unos izmjena u PPIŽ.</p> <p>Provedena je analiza dosadašnjih istraživanja u dolini rijeke Raše sa prijedlogom daljnjih zahvata podzemne vode (Geotehnički fakultet Varaždin)</p>
<p>Podizanje ekološke svijesti o očuvanju okoliša</p>	<p>Upravni odjel za održivi razvoj, Odsjek za zaštitu prirode i okoliša IŽ JLS Zavod za javno zdravstvo IŽ Zaklada za razvoj civilnog društva Hrvatske vode, Vodovodi, Mediji</p>	<p>Kontinuirano</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● 05.05.2011. – Svečano otvaranje radova na rekonstrukciji stare škole u Vodicama, Općina Lanišće – prezentacija zainteresiranoj javnosti i medijima o provedenim i planiranim aktivnostima projekta KUP. ● 22.06.2011. – predavanje o aktivnostima projekta KUP na 19. Međunarodnoj krasoslovnoj školi u Postojni. ● 07.07.2011. Prva stručna speleološka radionica u sklopu projekta KUP sa temom izrade Baze podataka o speleološkim objektima u Istarskoj županiji 20.12.2011. sastanak s ciljem kvalitetne izrade nacrtu prijedloga Odluke o odvodnji i pročišćavanju otpadnih voda ● 01.09.2011. pokretanja inicijative za usklađivanje Odluke o odvodnji i pročišćavanju otpadnih voda na području južne Istre ● 07.10.2011. Druga stručna

			<p>speleološka radionica u sklopu projekta KUP sa tematikom foto i video dokumentiranja unutar speloloških objekata te speleo arheologija u Istri.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 09.11.2011. Rovinj, Predavanje na temu stručnog usavršavanja obveznika ROO • 18.11.2011. – Otvaranje „Speleo kuće“ – informacija zainteresiranoj javnosti o biospeleološkim istraživanjima provedenim u sklopu projekta, kao i svim ostalim aktivnostima sa ciljem podizanja svijesti o vrijednosti krša i potrebi njegove zaštite.
--	--	--	--

- 1) Programi praćenja kakvoće sirovih voda su kompatibilni i međusobno se nadopunjuju s ciljem da se dobije veći broj relevantnih pokazatelja za ocjenu kakvoće vode. Programima su obuhvaćene prirodne, ne prerađene vode, koje se koriste za javnu vodoopskrbu. Izuzetak čini nekoliko bunara na pulskom području na kojima nije moguće uzorkovati sirovu vodu, a da se ne dovede u opasnost sigurnost vodoopskrbe.

Tijekom 2011. godine programom praćenja kakvoće vode obuhvaćeni su slijedeći izvori: Sv. Ivan, Gradole, Bulaž, Rakonek, F. Gaja, Kokoti, Plomin, Kožljak, Mutvica; bunari: Ševe, Šišan, Jadreški, Tivoli, Campanož, Peroj, Škatari, Karpi, Rizzi i Lokvere i akumulacija Butoniga na tri dubine (0,5 m pod površinom, mjesto usisa za vodoopskrbu i pridneni sloj-1m od dna).

Ne smije se zaboraviti da su zone prihranjivanja izvorišta i bunara u kršu vrlo osjetljive prema vanjskom onečišćenju što ima za učinak visoku ranjivost podzemnih voda.

Najveća onečišćenja dolaze preko otpadnih voda te putem procjednih voda neuređenih odlagališta otpada zbog čega se godinama provlači u zaključcima izvješća apel prema JLS -ima, tvrtki IVS-d.o.o. i HV te komunalnim tvrtkama da ubrzaju građenje sustava javne odvodnje s uređajima za pročišćavanje kao krajnjim objektima te provedu sanaciju legalnih i "ilegalnih" neuvjetnih odlagališta.

Prema Državnom planu za zaštitu voda definirana je planska kakvoća prema kojem sve podzemne vode koje su namijenjene za vodoopskrbu spadaju u I kategoriju, dok je akumulacija Butoniga svrstana u II kategoriju. Godišnjom statističkom obradom svih analiza definira se vrsta vode. Na području IŽ su odstupanja vrste u odnosu na kategoriju značajna što se može dvojako tumačiti:

- zbog specifičnih geoloških i hidrogeoloških uvjeta te
- zbog antropogenog utjecaja i onečišćenja.

Analizom rezultata ispitivanja u odnosu na sadašnji stupanj obrade vode na izvorima Sv. Ivan, Gradole i Rakonek (taloženje, filtriranje i dezinfekcija) uspješno se uklanja onečišćenje čime se u javnom vodoopskrbnom sustavu osigurava distribucija zdravstveno ispravne vode za piće.

Vode bunara na širem području Pule su tipične podzemne vode sa osobito izraženom mineralizacijom i većim udjelom nekarbonatne tvrdoće. Na bunarima se nastavlja trend porasta hranjivih tvari, posebno nitrata tako da su gotovo svi bunari isključeni iz vodoopskrbe jer nitrati prelaze granične vrijednosti propisane za vodu za piće.

Akumulacija Butoniga je termički stratificirana, što znači da prirodno dolazi do raslojavanja vode što ima za posljedicu različite fizikalno-kemijske osobine vode i različite procese po stupcu vode. Ljetni mjeseci su karakteristični po naglom padu otopljenog kisika prema dnu akumulacije gdje se pojavljuje i anoksija. U takvim uvjetima dolazi do pojave povećanih koncentracija amonijaka, spojeva željeza i mangana te sumporovodika. Također je zabilježen i trend porasta fosfora koji je vrlo važan faktor u eutrofikaciji akumulacije. Obzirom da je u ljetnim mjesecima mjesto usisa više u pridnenim slojevima dolazi do crpljenja vode lošije kvalitete što zahtjeva tehnološki zahtjevniju obradu do standarda za pitku vodu.

Zaključno:

U cilju što manjih tehničko tehnoloških zahvata na vodama koje se koriste za piće potrebno je hitno provesti njihovu **integralnu zaštitu**. Uspostavom **komunalnih standarda** na razinu propisanih za očekivati je, ako ne i poboljšanje kakvoće voda, a onda barem stagnacija degradacije kakvoće. Iako se u gotovo svim programima praćenja stavlja naglasak na kvalitetu, za očekivati je da se u **narednom periodu naglasi problem raspoloživih količina**. Slijedom navedenoga, za istaknuti je da će svaka rezerva bilo izvorske, bunarske ili površinske vode biti dragocjena. Stoga **"Vode će biti onoliko koliko bude učinkovita zaštita i racionalno i mudro gospodarenje vodama"**.

3.5.2 Unaprjeđenje gospodarenja krutim otpadnim tvarima

AKTIVNOST	TKO	KADA	IZVRŠENJE PLANA
Sanacija postojećih legalnih odlagališta i rekonstrukcija u reciklažna dvorišta i transfer stanice <u>Napomena: Sanacija i rekonstrukcija provoditi će se kontinuirano do uspostave INTEGRIRANOG</u>	JLS KP FZOEU* IŽ	kontinuirano	Tijekom 2011. godine komunalne tvrtke su, sukladno aktivnostima koji u konačnosti rezultiraju integralnom sustavu gospodarenja otpadom na području IŽ izradile projektnu dokumentaciju i provele sanacije i rekonstrukcije postojećih neuvjetnih odlagališta u reciklažna dvorišta i transfer stanice. ¹⁾

<p>SUSTAVA GOSPODARENJA OTPADOM NA PODRUČJU IŽ i izgradnjom ŽCGO Kaštijun – planirano do kraja 2013. godine</p>			
<p>Revizija elaborata „ilegalnih odlagališta“ iz rujna 2006. godine i uspostava baze podataka s listom prioriteta u sanaciji; realizacija ciljeva prve godine implementacije projekta: Sanacija ilegalnih odlagališta otpada i podizanje svijesti o njihovoj škodljivosti, akronim–DIVA– financiranog iz IPA – CBC SI-HR programa 2007-2013</p>	<p>IŽ JLS KP FZOEU</p>	<p>kontinuirano</p>	<p>Elaborat se kontinuirano ažurira temeljem prijave inspekcijskih službi i JLS.</p> <p>U cilju cjelovitog rješenja problematike „ilegalnih odlagališta“, na natječaj OP IPA SI-HR 2007.-2013. prijavljen je projekt akronima „DIVA“ – Sanacija divljih odlagališta otpada i podizanja svijesti o njihovoj škodljivosti. Vodeći partner je Mesna općina Koper, a projekt se vodi u partnerskom odnosu sa ZRC SAZU iz Ljubljane, Istarskom županijom, te Gradovima Umagom, Pulom i Buzetom .</p> <p>Ugovor o sufinanciranju br. SI-HR-2-2-017 potpisan je u Kopru 17.05.2011. godine, a u 2011. godini, Istarska županija je ishodila dozvolu nadležnog Ministarstva za provedbu znanstvenih istraživanja od strane slovenskih stručnjaka o štetnosti utjecaja ilegalno odloženog otpada u urbanim sredinama na zdravlje ljudi. Do kraja 2011. godine, slovenski partner ZRC SAZU proveo je prikupljanje i obradu uzoraka sa područja IŽ, a istraživanja će se nastaviti i tijekom 2012. godine.</p> <p>Ukupno osigurana IPA sredstva projekta iznose 547.630,00 € od čega je za aktivnosti IŽ namijenjeno 113.860,00 €</p>

<p>Uspostava rada ŽCGO Kaštijun</p>	<p>KP"Kaštijun" IŽ FZOEU</p>	<p>Kontinuiran o prema osiguranim financijskim sredstvima i terminskom planu građenja</p>	<p>Do kraja 2011. godine stanje natječajne dokumentacije je slijedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Natječaj za radove za izgradnju ŽCGO je završen. Ugovor je sklopljen dana 19. 12. 2011. s HELECTOR S.A., GREECE u konzorciju sa GP KRK d.d.,Hrvatska na iznos 29.209.153,26 EUR. • Natječaj za nadzor nad radovima je zatvoren, u tijeku je evaluacija ponuda. • Natječaj za nabavu opreme – pripremljena je i predana FOND-u natječajna dokumentacija. • Natječaj za informiranje i edukaciju javnosti je završen. Ugovor je sklopljen 11. 05. 2011. sa tvrtkom RAMBOLL DANMARK na iznos 446.750 EUR. • Natječaj za tehničku pomoć je završen. Ugovor je sklopljen 21. 02. 2011. s tvrtkom FICHTNER GbmH na iznos 339.955 EUR. <p>U ožujku 2011. EK je donijela Odluku kojom se odobrava povećanje EU sredstava za sufinanciranje projekta izgradnje Županijskog centra za gospodarenje otpadom Istarske županije „Kaštijun“, s prethodnih 4.648.000 € na 18.953.000 €. (Za navedenu odluku izrađena je modifikacija aplikacije).</p> <p><u>30. 05. 2011. sklopljen je Ugovor o zajedničkom financiranju projekta ŽCGO „Kaštijun“, Klasa: 351-01/11-01/8, Urbroj: 2163/1-02/2-11-1 od godine između Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i tvrtke Kaštijun-a d.o.o. Pula.</u></p> <p>Istarska županija je sa Ministarstvom financija sklopila Ugovor o zajmu za sufinanciranje projekata EU IPA ISPA 2007-201. u iznosu 10.378.368,00 EUR kako bi se mogle provesti obveze u dijelu obveza lokalne zajednice. Ugovor je sklon sukladno uvjetima iz Ugovora o financiranju između RH i EIB (zajam je ugovoren na 25 godina uz 5 godina</p>
-------------------------------------	--------------------------------------	---	--

			počeka, fiksnu kamatnu stopu od 3,987%).
Unapređenje sustava odvojenog	JLS KP		Trend povećanja odvojeno prikupljenog korisnog otpada iz

prikupljanja korisnog i opasnog otpada iz komunalnog otpada	IŽ	kontinuirano	komunalnog otpada se nastavlja. JLS-e, putem komunalnih tvrtki, uvode eko otoke koji su opremljeni posebnim kontejnerima za staklo, papir i karton te plastiku i metalnu ambalažu. Ujedno, JLS-e ulažu značajna sredstva u projektiranje i građenje reciklažnih dvorišta koja služe stanovništvu da donesu odvojeno prikupljene vrste otpada koje se zatim plasiraju uz prethodnu predobradu kao sekundarne sirovine (staklo, metal, plastika, biljna i mineralna ulja...) ili otpremaju na konačno zbrinjavanje (u spalionice, odlagališta i sl.). ²⁾
---	----	--------------	--

* FZOEU - Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost

- 1) Potrebno je naglasiti da postojeći sustav gospodarenja komunalnim otpadom mora funkcionirati do uspostave novog integralnog sustava. To znači da su JLS, putem komunalnih tvrtki, pristupile sanaciji postojećih ne uvjetnih odlagališta i izgradnji novih polja u cilju osiguranja volumena za zbrinjavanje ostatnog dijela komunalnog otpada. Tako se, tijekom 2011. godine, ostatni komunalni otpad već zbrinjavao na novo izgrađenim poljima na odlagalištima: Donji Picudo - Umag, Košambra - Poreč, Griža – Buzet, Cere – Sv. Nedjelja (komunalni otpad Labinštine), Lokva Vidoto – Rovinj. Nova polja izgrađena su u skladu sa uvjetima za sanitarna odlagališta. Proces sanacije i unapređenja sustava komunalne tvrtke provode sukladno usvojenim terminskim planovima i osiguranim financijskim sredstvima.
- 2) Na radnim sastancima, te pregledom baze Registra onečišćavanja okoliša, uočeno je povećanje količine izdvojeno skupljenog otpada pogotovo onih vrsta otpada koje se prikupljaju na zelenim otocima, a to su papir i karton, plastična i metalna ambalaža te staklo. Uočen je i trend stalnog širenja usluge skupljanja otpada od vrata do vrata koja predstavlja jedan novi, osobniji, princip u gospodarenju otpadom. Također je, Odlukom FZOEU odobrena uspostava reciklažnog centra (u Industrijskoj zoni u Puli) u kojem djeluju dvije nove tvrtke za odvojeno skupljanje otpadom. Pojedina komunalna trgovačka društva na području Istarske županije već su uspostavila sustav odvojenog prikupljanja otpada koji zadovoljava potrebe područja kojeg pokrivaju te su se orijentirala na povećanje količina izdvojenog prikupljanja otpada, dok pojedina društva još uvijek imaju dosta obveza koja moraju ispuniti kako bi uspostavili pravi sustav odvojenog prikupljanja otpada (nadogradnja eko -otoka i reciklažnih centara). Daljnje aktivnosti svih društava, nakon što su uredili odlagališta otpada, usmjerena su u cilju smanjivanja količina otpada koji će završavati na odlaganje jer je odlaganje postalo skuplje od prijašnjeg odlaganja na neuređeno odlagalište obzirom da su utrošena značajna financijska sredstva za otvaranje polja sukladno zakonskim propisima. Kroz stalnu edukaciju korisnika usluge komunalnih poduzeća uočeni su pozitivni učinci u provedbi odvojenog skupljanja otpada kao i same prevencije nastanka otpada.

3.5.3 Unaprjeđenje sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda

AKTIVNOST	TKO	KADA	IZVRŠENJE PLANA
Izgradnja i rekonstrukcija primarne i sekundarne kanalizacijske mreže	JLS KP HV Fondovi	Kontinuirano prema osiguranim financijskim sredstvima	Sve komunalne tvrtke na području IŽ (8) ulažu značajna sredstva u izradu projektne dokumentacije za izgradnju i proširenje primarne i sekundarne kanalizacijske mreže kao i za izgradnju i rekonstrukciju postojeće mreže. Postojeći sustavi javne odvodnje se šire kako bi se što više korisnika priključilo na sustav i time smanjilo opterećenje okoliša te stvorili uvjeti za optimalan rad planiranih UPOV. Najintenzivnije se to radi na području gradova Poreč, Rovinj, Pula, Umag, Novigrad, gradova koji su ušli u rješavanje problematike odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u projekt Jadran. Osim toga gradovi pripremaju intenzivno projektnu dokumentaciju kako bi bili spremni za kandidaturu projekata na strukturne i kohezijske programe EU. Gradovi koji imaju već biološke UPOV (Pazin, Buzet, Labin, Buje) kao i nekoliko Općina intenzivno povećavaju kanalizacijski sustav kako bi se optimizirao rad postojećih uređaja.
Rekonstrukcija i izgradnja uređaja za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda	JLS KP Hrvatske vode Fondovi	Kontinuirano prema osiguranim financijskim sredstvima	Najveći pomaci u pripremanju dokumentacije za kandidaturu projekata na programe EU učinjeni su na području Poreštine, Grada Rovinja, gradova Novigrad, Umag, Labin. Na području Poreštine je prihvaćena koncepcija izgradnje 4 odnosno 5 MBR UPOV (kapaciteta 136000 ES) s dislociranjem postojećih uređaja s obale u unutrašnjost i koncepcijom uporabe pročišćene otpadne vode prije upuštanja viška vode putem postojećih (saniranih) podmorskih ispusta. Tvrtka IVS intenzivno priprema dokumentaciju za realizaciju projekta „Malih naselja“ u zonama sanitarne zaštite kako bi također imala spreman projekt za natječaje EU.

3.5.4 Podizanje kvalitete vodoopskrbnog sustava

AKTIVNOST	TKO	KADA	IZVRŠENJE PLANA
-----------	-----	------	-----------------

Objedinjavanje vodoopskrbnih sustava sukladno Prostornom planu IŽ	IŽ Hrvatske vode JLS Vodovodi	Sukladno godišnjem planu Hrvatskih voda	Prijedlog Vodoopskrbnog plana je izrađen. Planom su ponuđena projektna rješenja sigurnog snabdijevanja vodom stanovništva i privrede Istarske županije pitkom vodom (izrađivač IGH d.d. PC Rijeka i Zagreb, ožujak 2007.). Tijekom 2011. godine nije bilo aktivnosti glede rasprava i prihvaćanja predmetnog plana na predstavničkom tijelu IŽ.
Zamjena zastarjelih dijelova vodoopskrbne mreže	Vodovodi Hrvatske vode IŽ JLS	Kontinuirano	Vodoopskrbna poduzeća, uz sufinanciranje Hrvatskih voda, JLS-e i Istarske županije i dalje ulažu napore u rekonstrukciji vodoopskrbne mreže te izgradnju nove. Rezultat navedenih aktivnosti je visoki stupanj pokrivenost stanovništva Istarske županije pitkom vodom iz javne vodoopskrbe.
Provedba programa praćenja zdravstvene ispravnosti vode za piće	ZZJZ IŽ IŽ Hrvatske vode Vodovodi	Kontinuirano	Program ispitivanja zdravstvene ispravnosti vode za piće na području IŽ u 2011.g. uključivao je izlaze iz postrojenja za preradu vode(kondicionirana voda), kontrolna mjesta na mreži i potrošačka mjerna mjesta kao i dio monitoringa na malim vodoopskrbnim objektima. U svim uzorcima radilo se isključivo o kondicioniranoj vodi za piće (nakon prerade) osom kod ispitivanja vode za piće na malim vodoopskrbnim objektima kada se radilo o sirovoj, neprerađenoj vodi. Program se temelji na Pravilniku o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće (NN br. 47/08) i dobio je suglasnost Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi. Prema ocjeni Ministarstva,Program za 2009. godinu je ocijenjen kao najbolji u RH. Tijekom 2011. godine ukupno je uzorkovano 1294 uzorka za područje javne vodoopskrbe sva tri sustava (IVB, V Pula, V Labin). Zahtjeve Pravilnika nisu ispunila 22 uzorka ili 1,7%. Na osnovu ispitanih pokazatelja javna vodoopskrba stanovništva zdravstveno ispravnom vodom za piće u 2011. godini bila je uredna. Kod ispitivanja malih vodoopskrbnih objekata ponovili su se rezultati iz 2010. godine (90% uzoraka su zdravstveno neispravni), jer nisu poduzete nikakve tehničke mjere u smislu prerade (kondicioniranja) vode i održavanja vodoopskrbnih objekata, već se radi o prirodnoj „sirovoj“ vodi. ¹⁾
Provedba nadzora nad	ZZJZ IŽ Hrvatske	Kontinuirano	Godišnja izvješća o zdravstvenoj ispravnosti

vodoopskrbnim objektima	vode Vodovodi MZSS – sanitarna inspekcija		vode za piće objavljuju se medijima.
-------------------------	---	--	--------------------------------------

Zaključno:

Za naredno plansko razdoblje unapređenje kvalitete vodoopskrbnog sustava usmjeriti na izgradnju nove vodoopskrbne mreže na područjima gdje se danas stanovništvo snabdijeva vodom za piće iz „malih“ objekata ili takozvanih javnih slavina. Time bi se postepeno, u jednom kraćem vremenskom razdoblju, obuhvatilo cjelokupno stanovništvo Istarske županije vodom za piće iz kontroliranog i održavanog sustava javne vodoopskrbe.

3.5.5 Financijski pokazatelji izvršenja Plana za 2011. godinu

VODA ZA PIĆE	Izvor financiranja	Plan za 2011.	Izvršenje za 2011.
1. Provođenje administrativnih mjera zaštite vodnih resursa i podizanje ekološke svijesti o očuvanju okoliša		509.793,24	509.793,24
1.1. Praćenje kakvoće "sirovih" voda izvorišta	Istarska županija	509.793,24	509.793,24
2. Unapređenje gospodarenja krutim otpadnim tvarima		5.311.372,49	3.976.977,76
2.1. Županijski centar za gospodarenje otpadom Kaštijun	Istarska županija	2.541.750,00	1.280.000,00
2.2. Projekt Karst Underground protection (KUP)	Istarska županija	2.769.622,49	2.696.977,76
3. Unapređenje sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda		500.000,00	600.000,00
3.1. Kapitalne potpore jedinicama lokalne samouprave	Istarska županija	500.000,00	600.000,00
4. Podizanje kvalitete vodoopskrbnog sustava		664.586,00	664.586,00
4.1. Program praćenja vode za piće	Istarska županija	664.586,00	664.586,00
UKUPNO (1.+2.+3.+4.):		6.985.751,73	5.751.357,00

Rashodi za financiranje aktivnosti u prioritetu Unapređenje kakvoće voda izvršeni su u visini od 82,3%. Manje izvršenje od planiranog pod točkom 2.1.nastalo je zbog prenošenja obveze dokapitalizacije tvrtke Kaštijun u visini od 1.261.750,00 kn u 2012. godinu, te pod točkom 2.2. odabirom najpovoljnijeg ponuditelja u postupku javne nabave. Veća realizacije od planirane evidentirana je kod potpora jedinicama lokalne

samouprave pod točkom 3.1. u visini od 100.000,00 kn

4. PROVEDBA OPERATIVNOG PLANA AKTIVNOSTI PLANA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE IŽ ZA 2011. GODINU

4.1 Prijave na natječaje za nove izvore financiranja

Tijekom 2011. godine UO za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije je sudjelovao u pripremi četiri projekta koji su se prijavljivali na natječaje za EU fondove (dva projekta na području zdravstva i dva s područja socijalne skrbi).

U studenom 2011. godine Istarska županija je kao vodeći partner prijavila projekt *Love your heart* na EU natječaj prekogranične suradnje u partnerstvu s IDZ, OB Pula, 3 talijanska i jednim albanskim partnerom. U projektu se razrađuje razvoj *Centra za prevenciju kardiovaskularnih bolesti* u Istarskoj županiji, kao jedinstvenog centra takve vrste u RH. Centar je u osmišljen na način da bi se unutar IDZ u Puli odvijala većina aktivnosti vezanih za promociju zdravlja, rano otkrivanje bolesti, informatizaciju i prosvjećivanje građana, te objedinjavanje rada na KVB prevenciji – u suradnji s ispostavama IDZ. U OB Pula nalaziti će se drugi dio Centra koji će imati dijagnostičko – konzilijarni, ali i edukativni karakter.

Osim toga, OB Pula se, u partnerstvu s talijanskim partnerima prijavila na isti natječaj s projektom *Adri-TelePat NET* kroz koji bi se razvijala suradnja među zdravstvenim ustanovama na području dijagnosticiranja rijetkih oblika malignih bolesti.

Projekti s područja socijalne skrbi prijavljeni su u partnerstvu s regijom Friuli Venezia Giulia iz Italije. Na natječaj IPA IV, UO je koordinirao kandidiranje istarskih partnera (socijalno planiranje, prihvatilište za beskućnike i klub za odrasle mentalno bolesne osobe u IŽ). Četvrti projekt je prijavljen s područja razvijanja vaninstitucionalne skrbi starijih osoba.

Najveći problem kod prijave na natječaje EU je neizvjesno vrijeme čekanja na odgovore. Rezultati tih prijava očekuju se tijekom 2012. godine.

4.2 Osnivanje Zavoda za hitnu medicinu Istarske županije po uputama iz MZSS i važećim zakonskim odredbama

Istarska županija 28.06.2010. godine donijela je Odluku o osnivanju Zavoda za hitnu medicinu Istarske županije. 13.06.2011. godine Zavod za hitnu medicinu Istarske

županije stječe svojstvo pravne osobe upisom u sudski registar Trgovačkog suda u Rijeci, Stalna služba u Pazinu. 01.11.2011. godine rješenjem MZSS-a utvrđen je kao dan početka rada Zavoda za hitnu medicinu IŽ za sjedište Zavoda u Puli i ispostave u Rovinju, Poreču, Umagu, Pazinu i Buzetu, dok je 10.12.2011. godine određen kao dan početka rada ispostave u Labinu. Istarska županija ima u Mreži hitne medicine 8 punktova tima T1 (Pula 2, Rovinj, Poreč, Umag, Pazin, Buzet, Labin), 1 T2 u Umagu i prijavno dojavnu jedinicu u Puli - ukupno 40 liječnika, 55 medicinskih sestara/tehničara i 45 vozača. Izvan Mreže hitne medicine imamo zaposleno još 5,5 liječnika i 10 medicinskih sestara koji se financiraju iz sredstava jedinica lokalne samouprave. Iako je 01.11.2011. godine određen kao dan početka rada Zavoda za hitnu medicinu Istarske županije, ugovor s HZZO-om potpisan je tek početkom 12. mjeseca 2011. godine a prva sredstva uplaćena su polovicom siječnja 2012. godine. Kako bi se stvorili preduvjeti za redovno obavljanje djelatnosti Zavoda, Istarska županija sklopila je sa Zavodom za hitnu medicinu Istarske županije Sporazum o sufinanciranju rashoda poslovanja kojim je osigurala 619.309,50 kuna. Istarska županija, Zavod za hitnu medicinu Istarske županije i Istarski domovi zdravlja zaključili su Sporazum o međusobnoj suradnji kojim su se Istarski domovi zdravlja i Zavod za hitnu medicinu Istarske županije obvezali na međusobnu suradnju u svim situacijama hitne ugroženosti.

4.3 Popunjavanje mreže javne zdravstvene službe putem koncesija

Istarska županija tijekom 2010. godine provela je prvi postupak dodjele koncesija za obavljanje javne zdravstvene službe. U djelatnosti obiteljske (opće) medicine ugovoreno je 100 koncesija, u djelatnosti stomatološke zdravstvene zaštite ugovoreno je 82 koncesije, u djelatnosti zdravstvene zaštite žena ugovoreno je 7 koncesija, u djelatnosti zdravstvene zaštite dojenčadi i predškolske djece ugovoreno je 8 koncesija, u djelatnosti laboratorijske dijagnostike ugovoreno je 6 koncesija i u djelatnosti zdravstvene njege u kući ugovoreno je 57 koncesija. Tijekom 2011. godine provedena su još 2 postupka dodjele koncesija i započet je četvrti postupak. U drugom krugu dodjele koncesija ugovorene su 2 u djelatnosti obiteljske (opće) medicine i 1 u djelatnosti stomatološke zdravstvene zaštite. U trećem krugu ugovorene su 2 koncesije u djelatnosti stomatološke zdravstvene zaštite i 1 u djelatnosti zdravstvene njege u kući. S 31.12.2011. godine ostalo je upražnjeno 1 mjesto za djelatnost zdravstvene njege u kući te je započet postupak dodjele koncesije za navedeno mjesto u Mreži javne zdravstvene službe.

Tablica 4.3.1 Nepopunjena mjesta u Mreži javne zdravstvene službe u siječnju 2012. godine

Jedinica lokalne samouprave	Nepopunjena mjesta u Mreži
Grad Buzet	1 ginekolog; 1 pedijatar
Općina Cerovlje	1 opća medicina; 1 stomatolog
Općina Fažana	1 stomatolog
Općina Gračišće	1 opća medicina
Općina Karojba	1 opća medicina; 1 stomatolog
Grad Labin	1 stomatolog

Općina Ližnjan	1 stomatolog
Općina Marčana	1 opća medicina; 1 stomatolog
Općina Medulin	1 opća medicina
Općina Pićan	1 opća medicina; 1 stomatolog
Općina Raša	1 opća medicina; 1 stomatolog
Grad Rovinj	1 stomatolog; 1 ginekolog
Općina Sv. Nedelja	1 stomatolog
Općina Sv. Petar u šumi	1 opća medicina
Općina Svetvinčenat	1 stomatolog
Općina Tar-Vabriga	1 stomatolog
Grad Umag	1 stomatolog
Općina Vižinada	1 opća medicina
Grad Vodnjan	1 opća medicina
Općina Žminj	1 stomatolog

4.4 Razvoj palijativne skrbi

Tijekom 2011. godine osnovana je Djelatnost za palijativnu skrb u sklopu IDZ. U tu je svrhu adaptiran i uređen prostor u DZ Pula, te je nabavljena potrebna oprema za rad. Organiziran je Mobilni palijativni tim (neurolog, onkolog, psihijatar) koji je dodatno educiran (implementacija POS-a Cicely Saunders Institute London) i tijekom 2011. godine obavio je 250 kućnih posjeta. Također je provedeno sedam edukacija za djelatnike primarne zdravstvene zaštite na kojima je sudjelovalo 89 od 116 liječnika obiteljske medicine IŽ, te 39 od ukupno 42 patronažne sestre zaposlene u IDZ. Liječnici OM su, tijekom 2011. obavili 26 zajedničkih kućnih posjeta svojim palijativnim pacijentima s članovima mobilnog tima.

Uz liječnike OM i patronažne sestre, educirani su volonteri pri Ligi protiv raka Pula (25) i u Poreču 30 članova, te nastavnici OŠ Medulin (Liga). Ostale aktivnosti su:

- **STRUČNI NASTUPI**

1. XIII congresso nazionale delle cure paliative u Trstu
2. IV kongres Potporno liječenje onkoloških bolesnika, Brioni
3. Škola narodnog zdravlja A. Štampar – poslijediplomski studij Palijativna skrb u Istarskoj županiji
4. Hrvatsko društvo za palijativnu medicinu, Zagreb
5. Simpozij laringektomiranih Rivijera, Pula
6. Research network EAPC (4 kruga objedinjavanja podataka za palijativne bolesnike)

- **JAVNI NASTUPI**

1. Novinski članci Glas Istre tematski članci (5). Tiskovna konferencija
2. Radio nastupi Radio Maestral, Radio Pula, Radio Giardini.
3. TV: HRT (treća dob), TV nova
4. Dobrotvorni koncert Inner wheel i glazbene škole IM Ronjgov u Domu branitelja Pula

5. Galerija Cvajner (volonteri i građanstvo)

- ORGANIZACIONI SASTANCI

1. 24 sastanka organiziranja rada, edukacije u županiji, IDZ, sa ŠKNZ, riječki hospicij etc
2. 12 sastanaka Lige protiv raka Pula

- POSUDIONICA POMAGALA

182 posudbe pomagala i
322 suporta njegovateljima

4.5 Analiza problema vezanih uz manjak zdravstvenih kadrova ili njihove odgovarajuće izobrazbe

Ulaskom u EU za mnoge će se medicinske sestre i tehničare, te fizioterapeute koji su trenutačno zaposleni u našim zdravstvenim ustanovama tražiti visoka stručna sprema da bi mogli nastaviti svoj rad. Zbog toga je u Puli organiziran područni odjel Zdravstvenog fakulteta iz Zenice, koji omogućava trogodišnji zdravstveni studij po završetku kojeg će polaznici dobiti status prvostupnika, odnosno diplomirane medicinske sestre, tehničara ili fizioterapeuta. Studij je organiziran u strateškom partnerstvu Politehnike iz Pule, ECPD-a (Europskim centrom za mir i razvoj Univerziteta za mir UN-a), Opće bolnice Pula i Zdravstvenog fakulteta Univerziteta iz Zenice; uz podršku Istarske županije i Grada Pule. Suradnja je uspostavljena i sa ZZJZIŽ, srednjom Medicinskom školom Pula, te Metrisom. Prvu godinu studija je na jesen 2011. godine upisalo 151 studenata (smjer Zdravstvena njega 119 studenata i smjer Fizioterapija 32 studenta). Većina studenata je iz Pule, ali ima ih i iz ostalih dijelova Istre (Poreča, Labina, Pazina, Rovinja, Žminja...). Oko 75% studenata studira vanredno uz rad, najveći broj ih je iz OB Pula i IDZ.

PRILOG

IZVJEŠĆE VODITELJA RADNIH GRUPA O PROVEDENIM
AKTIVNOSTIMA IZ PLANA ZA ZDRAVLJE ISTARSKE ŽUPANIJE u
2011. godini

a) **PRIORITET: RANO OTKRIVANJE RAKA DOJKE**

RADNA GRUPA: Povjerenstvo za preventivnu mamografiju

IZVRŠENI ZADACI I AKTIVNOSTI: evaluacija provedbe u 2010.g., planiranje, koordinacija i provedba Županijskog programa preventivne mamografije u 2011.g. (žene 1965.g.) te programa Grada Pule (1971.g.)

DATUM	NAZOČNI ČLANOVI GRUPE	TEMA	ZAKLJUČCI
9.2.2011.	Dr. Ivančić, dr. Rojnić, dr. Lazarić-Zec, dr. Jovanović, dr. Moscatello, dr. Brnjac, dr. Cukon, Lušetić-Buršić	Izvješće o radu u 2010. godini s osvrtom na dosadašnji rad Povjerenstva (2005.-2010.) Informacija o drugim aktivnostima u prioritetu „rak dojke“ Plan za 2011. Razno - Predstavljena nova članica Povjerenstva i nova specijalistica dr. Brnjac Lorena iz ispostave „Dr. Lino Peršić“ Labin; HZZO i MZSS omogućili uključivanje u Nacionalni program privatnih zdravstvenih radnika u prostorima domova zdravlja.	U 2011.g. po Županijskom programu će se pozivati 1965.g. i žene s invaliditetom, a po programu Grada Pule 1971.g. Sve MMG jedinice dužne su odmah zatražiti popise žena iz matičnih ureda (kopiju dostaviti dr. Lazarić-Zec) te privatne ordinacije trebaju potpisati ugovore s IDZ. U sklopu Nacionalnog programa dr. Brnjac će biti prvi čitač za Labin i drugi čitač za Buzet, dok će drugi čitač za Labin biti kao i do sada dr. Jovanović. Dr. Jovanović iskazao je interes za uključivanjem njegove ordinacije u Poreču u Nacionalni program te zamolio dr. Lazarić-Zec da postavi upit MZSS što je od dokumentacije potrebno dostaviti.

DRUGE NAPOMENE:

Članovi Povjerenstva bili su pozvani i aktivno su sudjelovali u radu Partnerske konferencije o raku dojke koja se održala u Poreču 17.listopada 2011.

VODITELJ-ICA RADNE GRUPE: Danijela Lazarić-Zec

RADNA GRUPA: TQM tim za dijagnostiku i liječenje raka dojke

IZVRŠENI ZADACI I AKTIVNOSTI: Planiranje uvođenja biopsije sentinel čvora u OB Pula (sukladno financijskim mogućnostima); planiranje ugradnje port katetera; planiranje osnivanja stručnog tima za rak dojke u OB pula

DATUM	NAZOČNI	TEMA	ZAKLJUČCI
-------	---------	------	-----------

	ČLANOVI GRUPE		
25.1.2011.	Dr. Tatković, dr. Rojnić, dr. Lazarić- Zec, dr. Cukon,	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izvješće o radu u 2010.godini 2. Plan za 2011. (osigurano više sredstava -70.000 kuna za ugradnju port katetera) 3. Razno – informacija o dodatnim terminima (1xtj.) UZV dojki za žene koje trebaju daljnju obradu nakon mamografije; o 94% povećanju kemoterapije; o planovima za digitalizaciju radiologije 	<p>Obzirom na veća sredstva potrebno je od strane onkologa planirati adekvatan broj ugradnji port katetera.</p> <p>U 2011.g. razmotriti što bi bilo potrebno za uvođenje biopsije sentinel čvora</p>
27.6.2011.	Dr. Tatković, dr. Rojnić, dr. Lazarić- Zec, dr. Cukon, dr. Budisavljević	<ol style="list-style-type: none"> 1. Predložene promjene članova TQM tima 2. Ugradnja port katetera 3. Sentinel čvor 4. Razno – informacije: svakog utorka onkološki konzilij kao i stručni tim za rak debelog crijeva, 1x mj. dolazi dr. Pleština iz KBC Zagreb 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obzirom na odlazak dr. Tatković u mirovinu, predložena zamjena dr. Anuška Budisavljević. Također je predložena Marina Dembić – glavna sestra onkologije (ranije u timu bila Jolanda Šumberac) 2. Potrebno je planirati ugradnju većeg broja port katetera 3. Krajem kolovoza organizirat će se sastanak na temu sentinel čvora na koji bi bili pozvani i dr. Vidos (kirurg), dr. Primc (nuklearna) i dr. Labinac-Peteh (patolog)
31.08.2011.	Dr. Rojnić, dr. Budisavljević, dr. Vidos (kirurg), dr. Primc (nuklearna) i dr. Labinac-Peteh (patolog)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Biopsija sentinel čvora - limfnog čvora čuvara (jedan ili više) - prvi pazušni čvor odgovoran za dreniranje područja dojke zahvaćenog tumorom - dan prije operacije u tkivo dojke (oko tumora) se uštrca radioaktivna tvar (nanokoloid) – potrebna <u>mobilna gama kamera</u> - kirurg odstranjuje sentinel čvor, patolog pregledava – ako je negativan (nisu prisutne tumorske stanice) nema potrebe za kirurškim uklanjanjem limfnih čvorova pazuha – rezultat: manje žena s limfedemom ruke 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Potrebno je nabaviti prenosivu gama kameru koja košta oko 300.000 kuna – razgovarati s ravnateljem oko načina nabave 2. Ravnatelju predložiti imenovanje stručnog tima za dojku; potreban je dogovor OB Pula i UO ZSS IŽ oko neutrošenih sredstava za ugradnju port katetera

		2. Razno - port kateter (važnost kriterija za ugradnju, malo ugradili), stručni tim za rak dojke (multidisciplinarni pristup i timsko odlučivanje u dijagnostici i terapiji bolesti dojke, redoviti tjedni sastanci - onkolozi, citolozi, patolozi, kirurzi, internisti i psihijatri; osmisliti algoritam i standardizirati postupke)	
--	--	---	--

DRUGE NAPOMENE:

Obzirom na odlazak u mirovinu voditeljice dr. Tatković, te obveze oko subspecializacije dr. Budisavljević, izvješće podnose dr. Rojnić i dr. Lazarić-Zec. Dr. Budisavljević sudjelovala na sastanku Tima za zdravlje 29.09.2011.

VODITELJ-ICA RADNE GRUPE: Mr.sc. Marija Tatković (do 30.06.2011.), odn. Anuška Budisavljević

b) PRIORITET: PREVENCIJA KVB

RADNA GRUPA: Za osnivanje Centra za prevenciju KVB

IZVRŠENI ZADACI I AKTIVNOSTI: prezentacija EU projekta za razvoj prevencije KVB u Istri

DATUM	NAZOČNI ČLANOVI GRUPE	TEMA	ZAKLJUČCI
OB Pula 29.08.2011.	1. Roberta Katačić 2. Olga Dabović-Rac 3. Branka Morić-Pauletić 4. Dalibor Cukon 5. Manuela Balaban 6. Gordana Kuzmanović 7. Frederic Ivan Silconi 8. Robert Bilić 9. Morena Butković 10. Davorka Rakić	Međusobno upoznavanje članova novoosnovane radne grupe. Prva prezentacija EU projekta za razvoj prevencije KVB u Istri, te ideja o djelovanju Županijskog centra za prevenciju KVB u sklopu realizacije Plana za zdravlje IŽ. Diskusija i prvi prijedlozi.	Voditeljica će svim članovima poslati prezentacije i email adrese cijele grupe. Članovi će razmisliti o prezentiranim projektima i pripremiti će svoje sugestije za slijedeći sastanak (ili će ih mailom proslijediti voditeljici).

--	--	--	--

VODITELJICA RADNE GRUPE: Roberta Katačić

c) PRIORITET: SOCIOZDRAVSTVENA SKRB ZA STARE

RADNA GRUPA: Zdravstvena njega u kući

IZVRŠENI ZADACI I AKTIVNOSTI:

Voditeljica radne grupe je tijekom godine kontaktirala prižatelje usluga zdravstvene njege.

Pročelnica Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb i voditeljica radne grupe prisustvovala su sastanku u HZZO – u sa voditeljicom područnog ureda u Pazinu. Govorilo se o problematici veće potrebe za uslugama zdravstvene njege od financiranja do kvalitetnije suradnje. Cilj je objediniti financijska sredstva, što se u 2011. nije uspjelo.

Praćeni su i analizirani podaci o izvršenim uslugama po svim zdravstvenim njegama u županiji. Samo za razdoblje od 1. do 09. 2011. zdravstvene njege su pružile za 113.000,00 kn usluga više od predviđenih normativa HZZO – a. Za razdoblje cijele 2010. HZZO je vratio račune zdravstvenim njegama zbog prekoračenja u visini od 323.000,00 kn. Stoga je predloženo sufinanciranje usluga zdravstvene njege. Iz proračuna je za 2011. izdvojeno 300.000,00 Kn. em

DATUM	NAZOČNI ČLANOVI GRUPE	TEMA	ZAKLJUČCI
11.11.2011.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Davorka Maras – Tkačuk 2. Suzana Brajković 3. Eleonora Pilar 4. Srećko Butorac 5. Robert Bilić 6. Davorka Rakić 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prikaz izvršenja ugovorene zdravstvene zaštite u djelatnosti zdravstvene njege u kući za razdoblje od 01. do 12. 2010. i od 01. do 09. 2011. godine. 2. Kriteriji za sufinanciranje usluga zdravstvenev njege u kući iz Proračuna Istarske županije u 2011. godini. 	<p>Obzirom da su potrebe veće od financijskih sredstava osiguranih u HZZO-u, potrebno je sufinanciranje iz Proračuna Istarske županije</p> <p>Predloženi su kriteriji za sufinanciranje zdravstvene njege u kući iz Proračuna Istarske županije u 2011. godini.</p>

VODITELJICA RADNE GRUPE: Davorka Maras – Tkačuk

RADNA GRUPA: Županijski tim za izradu kriterija za prioritetni smještaj u dom socijalne skrbi za starije osobe

IZVRŠENI ZADACI I AKTIVNOSTI:

Tijekom 2011 godine radna grupa imala je više susreta na kojima se raspravljalo o mogućim daljnim aktivnostima. Naime od Županijskog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb predloženo je da se izvrši analiza svih lista čekanja za smještaj u domovima socijalne skrbi za starije i nemoćne osobe i to u županijskim domovima u Puli, Rovinju, Novigradu i Raši te u gradskim domovima u Poreču i Buzetu, što bi obuhvatilo ukupno oko 1800 zahtjeva za smještaj. U pripremama koje smo izvršile informirale smo sve ravnateljice domova o takvoj mogućnosti i zatražile smo suradnju socijalnih radnika iz ustanova. U konačnici došli smo do zaključka da se radi o iznimno obimnom poslu u koji bi bilo potrebno uključiti barem 15 osoba kako bi se izvršilo kvalitetno anketiranje, a tek potom izvršila analiza tako velikog broja upitnika. Kapaciteti radne grupe nisu dovoljni za ovako veliki posao jer se radi o velikom projektu.

Za izradu takvog projekta trebalo bi izdvojiti i značajnija financijska sredstva o čemu smo i usmeno informirali Županijski odjel za zdravstvo i socijalnu skrb.

Članovi radne grupe smatrali su, da je takav posao preobiman i da je u neku ruku nepotreban. Izrađen je kvalitetan upitnik, putem njega se može kvalitetno utvrditi i procijeniti da li je nekoj osobi potreban prioritetni smještaj u dom ili ne i upitnik bi se trebao početi operativno primjenjivati barem u radu komisija za prijem i otpust korisnika. Županijskom odjelu za zdravstvo i socijalnu skrb predlagali smo osnivanje intersektorske komisije kao centralno procjenjivačko tijelo koje bi upotrebom upitnika rješavalo o zahtjevima za smještaj za sve domove u mreži.

DATUM	NAZOČNI ČLANOVI GRUPE	TEMA	ZAKLJUČCI
04.03.2011.	Voditeljica tima – sastanak u Županiji	Definiranje potreba za uslugama institucionalne i izvaninstitucionalne skrbi	Izradit će se Pilot projekt analize pristiglih zahtjeva za smještaj u svim županijskim i gradskim domovima
07.03.2011.	Voditeljica tima, Doris Apostolovski	Kako bismo mi izradili plan provođenja Pilot projekta	Izradili smo plan aktivnosti i dogovorili odgovorne osobe za provedbu
10.03.2011.	Vesna Grubišić-Juhas, Doris Apostolovski, Anđela Počekaj, Egle Rojnić, Vesna Pavletić	Dogovor oko dopisa koji ćemo napraviti za Županiju i razmatranje prijedloga za provođenje Pilot projekta analize svih zahtjeva za smještaj	Napisat ćemo dopis Županiji a to će ujedno biti informacija za ravnateljice domova i djelatnike centara za socijalnu skrb

		u domovima za starije i nemoćne osobe, rasprava o problemima koji se uočavaju i pokušaj organiziranja potrebnih aktivnosti	
05.04.2011.	Voditeljica tima	Sastanak sa voditeljicama domova, predstavljanje rada tima i potrebnih aktivnosti, dogovor o narednji, problemi	Teško će se izvršiti ispitivanje cijelog uzorka
22.04.2011.	Voditeljica tima, Doris Apostolovski, Anđelka Počekaj, Egle Rojnić, Vesna Pavletić	Dogovor o načinu rada	Pilot projekt je preobiman posao za naš tim i mi nemamo kapacitet to provesti

DRUGE NAPOMENE:

Naš tim je izradio vrijedan alat za procjenu potreba za smještajem u ustanovu socijalne skrbi za starije i nemoćne osobe. Predlažemo da se on koristi u operativnom radu za područje cijele Županije Istarske.

Predlažemo da se osnuje intersektorska koordinacija (koja bi upotrebom kriterijskih upitnika utvrđivala potrebu za smještajem) kao operativno tijelo u Županiji i da se pravno regulira njezin rad.

Upitnik u 2011. godini koristi Dom za starije i nemoćne osobe Alfredo Štiglic iz Pule analizirajući prijem svakog novog korisnika na smještaj u Dom u Alž. Centar i u Dnevni boravak.

VODITELJICA RADNE GRUPE: Vesna Grubišić-Juhas

d) PRIORITET: PREVENCIJA OVISNOSTI

RADNA GRUPA: Županijsko povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe droga IŽ

DATUM	NAZOČNI ČLANOVI GRUPE	TEMA	ZAKLJUČCI
11.10.2011.	dr. Ante Ivančić, Mile Orešković, Ester Stemberger, Marija Miljković, nove članice Županijskog povjerenstva:	Stanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Istarskoj županiji u 2010. i analiza trenutnog stanja	1. U 2010. god. u Istri je nastavljena stagnacija ovisnosti o drogama, koja se bilježi u posljednjih 5-6 godina. Na osnovi dostupnih podataka takav trend se nastavlja i u 2011.

	<p>Helena Mitrović Tiziana Zovich Vilma Bednar</p>	<p>-Školski preventivni programi u odgojno-obrazovnim ustanovama na području Županije</p>	<p>2. Svaka škola ima svoj ŠPP kao sastavni dio Godišnjeg plana i programa rada škole/kurikuluma; realizira se kroz redovitu nastavu, satove razrednog odjela, u radu s učenicima, roditeljima, učiteljima; ima školskog nositelja koji vodi računa o realizaciji istog; posebno se obilježava Mjesec borbe protiv ovisnosti; surađuje se s gradskim institucijama i udrugama koje se bave djecom i prevencijom; škole imaju niz drugih projekata i programa koje moraju realizirati uz redovni nastavni plan i program (vršnjačka nasilja, seksualna zlostavljanja, odgoj za demokratsko građanstvo, obiteljska nasilja, profesionalnu orijentaciju,..), razne druge školske projekte.</p>
<p>28.12.2011.</p>	<p>dr.A.Ivančić, Mile Orešković, Ester Stemberger, Helena Mitrović , Tiziana Zovich, Ines Puhar</p>	<p>-Stanje zlouporabe droga i ovisnosti u Istarskoj županiji u 2011. i analiza trenutnog stanja</p> <p>-Školski preventivni programi u odgojno-obrazovnim ustanovama na području Županije- analiza prispijelih planova i programa</p>	<p>- na osnovi dostupnih podataka u IŽ u 2011.god ovisnost o drogama, posebno heroinska ovisnost stagnira</p> <p>-ŠPP-i uvršteni u Nacionalni program prevencije za djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu, te djecu i mlade u sustavu socijalne skrbi za razdoblje 2010.-2014.; potrebno je izraditi Županijski ŠPP-a koji bi bio obavezan za sve škole, a svi drugi projekti koji se provode bili bi „iznad standarda.</p>

Izvrješće pripremila: Ines Puhar

VODITELJ RADNE GRUPE: Ante Ivančić